

Tartu Universitet
Det humanistiske og kunstfaglige fakultet
Institutt for fremmede språk og kulturer
Avdeling for skandinavistikk
Norsk språk og litteratur

ER DITT MORSMÅL FINSK, ISLANDSK ELLER NORDNORSK?

En sosiolingvistisk undersøkelse om holdninger til estisk aksent
og aksentpreget norsk

Masteroppgave

Elisabet Kirch

Veiledere: Eva Liina Asu-Garcia, PhD

Adele Vaks, MA

Tartu
2025

Forord

Først og fremst jeg vil si stor takk til mine veilederne – Eva Liina og Adele, uten hvem ville ikke denne oppgaven blitt ferdig. Takk også til skandinavistikkavdelingen og alle som har vært støttende på denne reisen.

En særlig takk til Øyvind Rangøy, som ga meg mye språklig råd, og som hjalp meg å finne en islender for denne oppgaven (takk også til islenderen for lydopptak!). Takk til Maarja-Liisa Pilvik for introduksjonen og koden til R Studio. Takk til lektorene på NTNU – Zsafia Domsa og Gerd Karin Omdal, og til Else Berit Molde og Vadim Kimmelman fra UiB, for at de spredte spørreskjemaet til nordmenn. Takk også til Jacques Koreman, professor på NTNU, som foreslo meg NB tale korpuset, hvor jeg fikk de fleste lydfilene av ulike aksenter og dialekter som var nødvendige for oppgaven.

I tillegg vil jeg si stor takk til alle estere og nordmenn som deltok i spørreskjemaene, og spesielt takk til frivillige norsktalende estere som sendte meg lydopptak av sin tale.

Sist, men ikke minst er jeg takknemlig for mine foreldre og venner, som tørket tårene mine og aldri sluttet å tro på meg. Og viktigst av alt – jeg vil si takk til meg selv for å ha klart noe som jeg aldri trodde jeg kunne klare.

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING.....	4
2. TEORETISK BAKGRUNN.....	6
2.1 Språksituasjonen i Norge.....	6
2.2 Aksent og språkholdning.....	6
2.3 Tidligere forskning.....	7
3. STUDIE 1.....	11
3.1 Materiale og metode.....	11
3.1.1 Spørreskjema.....	11
3.1.2 Respondenter.....	12
3.1.3 Analysemetode.....	13
3.2 Resultater og diskusjon.....	14
3.2.1 Opplevd komfort med å snakke norsk.....	14
3.2.2 Respondentenes vurdering av egen aksent.....	15
3.2.3 Nordmenns forståelse av respondentene.....	16
3.2.4 Opplevde holdninger til aksent.....	17
3.2.5 Åpenhet for å motta tilbakemeldinger om aksenten.....	18
3.2.6 Aksentens påvirkning på muligheter på arbeidsmarkedet.....	19
3.2.7 Aksentens påvirkning på kommunikasjonen.....	20
3.2.8 Opplevd skam over aksenten.....	21
3.2.9 Aksentene som nordmenn har gjetet for estere.....	22
3.2.10 Sammenheng mellom bakgrunnsvariabler og vurderinger.....	23
3.3 Konklusjon.....	24
4. STUDIE 2.....	25
4.1 Materiale og metode.....	25
4.1.1 Spørreskjema.....	25
4.1.2 Respondenter.....	28
4.1.3 Analysemetode.....	29
4.2 Resultater og diskusjon.....	29
4.2.1 Gjenkjenning av aksenter.....	29
4.2.2 Gjenkjenning av estisk aksent.....	32
4.2.3 Holdninger til estisk aksent.....	33
4.2.4 Sammenheng mellom bakgrunnsvariabler og vurderinger.....	38
4.3 Konklusjon.....	41
5. DISKUSJON.....	42
6. KONKLUSJON.....	45
7. RESÜMEE.....	47
8. KILDER.....	50
VEDLEGG 1: SPØRRESKJEMA TIL ESTERE.....	54
VEDLEGG 2: SPØRRESKJEMA TIL NORDMENN.....	58

1. INNLEDNING

I det globaliserte samfunnet der mennesker, kulturer og språk beveger seg mer enn før, blir språklig variasjon en naturlig del av samfunnet. Forskjellige språkbruk – standardmål, dialekter eller sosiolekter legger grunnlaget for ulike holdninger. Utenlandsk aksent, som en sosiolekt reflekterer talerens sosiale eller språklige bakgrunn (Bijvoet, 2013).

Aksent kan defineres som en måte å uttale språk på – en uttale som peker på hvor taleren kommer fra (Oxford English Dictionary, u.å). Aksent har også blitt sagt å være en spesifikk måte å snakke på som skiller seg fra den lokale talestandard (Lippi-Green, 2012). Det betyr at andrespråksinnlærere overfører fonetiske trekk fra sitt morsmål (L1), slik at deres uttale i andrespråket (L2) inneholder uttalemønstre fra deres morsmål (Derwing & Munro, 2009). I denne oppgaven bruker jeg begrepet aksent som en uttale, som skiller seg fra morsmål talerens uttale, slik som L1-talere selv oppfatter det.

Aksenter kan forårsake sterke reaksjoner og holdninger, som kan påvirke flerspråklige personers identitet og muligheter i samfunnet. Holdninger som er knyttet konkret til et språk, omtales som språkholdninger. Dermed er språkholdninger menneskers vurderinger av forskjellige språkvarianter, som kan påvirke deres sosiale oppfatninger (Dragojevic et al., 2017).

Ifølge Statistisk sentralbyrå (2025) er det 5 594 340 innbyggere i Norge, hvorav 5219 er estere. For Norge er det estiske samfunnet ganske lite. Fra et estisk perspektiv derimot er omtrent 5000 mennesker allerede et relativt stort fellesskap. Dette er et typisk eksempel på dagens estiske utvandrere som har flyttet til Norge for å studere eller arbeide. Estere og den estiske aksenten i Norge har imidlertid ikke fått nok oppmerksomhet, nettopp fordi de utgjør en relativt liten gruppe i norsk sammenheng. Så vidt jeg vet, er det tidligere blitt forsket på holdninger til estisk aksent i finsk (Halonen et al., 2020). Likevel oppstår det i det globaliserte samfunnet holdninger både til språket og direkte til taleren, og det er interessant å undersøke hvordan disse holdningene henger sammen. Samtidig er oppgaven en fortsettelse til min bacheloroppgave «*Hører du at jeg er estisk?*» *En kasusstudie av forståelse av og holdninger til norsk med estisk aksent* (Kirch, 2022), der jeg undersøkte om personer med norsk morsmål kunne identifisere den estiske aksenten. Selv om resultatene viste at holdninger til aksentpreget norsk var generelt positive, var det umulig å trekke store konklusjoner om estisk aksent på grunn av metodikken som ble brukt. Derfor benyttes det i

denne studien eksempler fra flere ulike talere, for å finne ut hvordan talerens bakgrunn kan påvirke nordmenns holdninger til norsk med estisk aksent.

I tillegg til nordmenns holdninger til estisk aksent, handler en del av oppgaven om esteres egne meninger om sin aksent. Det brukes både kvalitative og kvantitative metoder. Materialet er samlet inn gjennom to skriftlige spørreundersøkelser. Respondentenes opplevelser og meninger angående den estiske aksenten blir undersøkt kvalitativt, med fokus på esternes personlige meninger og tolkninger av hvordan de oppfatter sin aksent på norsk. Numeriske vurderinger blir også analysert kvantitativt for å undersøke sammenhengen mellom aksent og språkholdninger, både blant estere og nordmenn. Ved å kombinere disse forskningsmetodene, får man en grundig oversikt over hvordan den estiske aksenten oppfattes og vurderes i norsk.

Med denne oppgaven er målet å svare på følgende hovedspørsmålene:

1. Hvilke holdninger har estere som bor i Norge til sin egen aksent?
2. Hvilke holdninger har personer med norsk morsmål til estisk aksent?

Derfor består oppgaven av to studier. Den første delen er rettet mot estere som bor i Norge og snakker norsk. Der det blir undersøkt både deres holdninger til egen aksent og hvilke faktorer som påvirker disse holdningene. Det analyseres hvordan alder, språknivå og hvor lenge man har bodd i Norge korrelerer med holdningene.

Den andre delen er rettet mot nordmenn, der det undersøkes både hvor godt nordmenn kjenner igjen den estiske aksenten blant andre norske aksenter, og hvilke holdninger de har til aksentpreget norsk. I tillegg analyseres det sammenhenger mellom disse holdningene og bakgrunnsfaktorer som alder, eksponering for andre språk og aksenter. Masteroppgaven består av seks kapitler. I første kapittel beskrives det oppgavens formål og forskningsspørsmål. Det andre kapittelet om teoretisk bakgrunn gir oversikt over den språklige situasjonen i Norge, samt over tidligere studier og de viktigste begrepene som brukes i denne undersøkelsen. Deretter er oppgaven strukturert i to deler: studie 1 og studie 2, hvor det analyseres resultatene både fra estere og nordmenn, og deres holdninger til estisk aksent. I diskusjonskapitler sammenlignes og drøftes funnene fra de to studiene. Oppgaven avsluttes med en konklusjon, som oppsummerer hovedresultatene.

2. TEORETISK BAKGRUNN

2.1 Språksituasjonen i Norge

Språksituasjon handler om forskjellige språk eller språklige variasjoner – offisielle skriftspråk, talemålsvarianter og dialekter, minoritetsspråk og innvandrerspråk. Norge er et land med en mangfoldig språksituasjon som har vært komplisert allerede i historien. Dette har ført til flere språkreformer, med resultat av to forskjellige skriftspråk – bokmål og nynorsk. I dag har Norge to offisielle nasjonalspråk – norsk og samisk. Begge språkene har offisiell status, som betyr at det er lov å bruke begge språkene i de offentlige administrasjonene. I tillegg finnes det minoritetsspråk i Norge – kvensk, romani og romanes og norsk tegnspråk (Røyneland, 2008). Dessuten finnes det i Norge mange forskjellige regionale dialekter. Disse er kategorisert til fire store grupper: nordnorsk, trøndersk, vestlandsk og østlandsk. En dialekt er knyttet til et geografisk sted. Vanligvis betyr det at i det konkrete området snakker man en språkvariant (Mæhlum & Røyneland, 2012). Norge er et av landene hvor man faktisk bruker dialekt daglig, og det er vanlig at alle har gjenkjennelige dialekttrekk i talespråket, for eksempel i uttale, ordforråd eller grammatikk.

Norge er også et populært land for innvandrere. Ifølge Statistisk sentralbyrå (2025) bor det 965 113 innvandrere og 230 237 norskfødte med innvandrerforeldre i Norge i 2025. De fleste innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er fra Polen (128 968), fulgt av Ukraina (81 878), Litauen (51 356), Syria (48 596), Somalia (43 215), Pakistan (43 215). Det bor også 5219 estere i Norge (Statistisk Sentralbyrå, 2025). Den store innvandringen bidrar til å gjøre landet enda mer flerspråklig. Innvandrere som gjør det norske språklandskapet mangfoldig med forskjellige språk, begynner å lære seg norsk, noe som innebærer at de begynner å snakke norsk med en aksent (Kulbrandstad, 2015).

2.2 Aksent og språkholdning

Aksent er en variasjon i uttalen av et talespråk. Det er vanlig at de som lærer et andrespråk, overfører uttalen av morsmålet sitt (L1) til andrespråket de lærer (L2). Som resultat kan man høre en særegen aksent i L2, noe som gir inntrykk av at det ikke er talerens morsmål (Derwing & Munro, 2009). Det har også blitt sagt at L2 aksent peker på talerens morsmålsfonologi, som påvirker hvordan taleren snakker andrespråket (Lippi-Green, 2012).

Det som kjennetegner tale med aksent er segmentale trekk, for eksempel vokal- og konsonantkvaliteter, og suprasegmentale trekk som rytme, intonasjon, ordtrykk og taletempo (Moyer, 2013). På norsk brukes også begrepet *gebrokken* om aksentpreget tale. Ordet kommer fra det tyske ord «gebrochen», som betyr «knekt» eller «brutt». Ordet brukes til å beskrive norsken som har grammatiske feil og sterk aksent (Oxfeldt, 2017).

Aksentpreget tale kan fremkalle holdninger mot taleren eller mot språket. Begrepet «holdning» er hentet fra sosialpsykologien. Nå er den mest brukt innen sosiolingvistikken. Holdning er den psykologiske tendensen en person har til å ha en evaluering av noe, som kan være positiv eller negativ (Kulbrandstad, 2015). I tillegg er holdningene påvirket av individets kunnskaper og erfaringer. For eksempel kan holdninger overtas fra familie eller venner, også gjennom sosialisering med andre ulike grupper. Siden holdningene inngår i bestemte sosiale sammenhenger, er de knyttet til både vår selvoppfatning og vår oppfatning av andre, noe som kan føre til stereotyper. Stereotyper kan være basert på etniske kjennetegn, for eksempel utseende, noe som kan påvirke holdningene (Mæhlum, 2008).

Språkholdninger er evalueringer som er spesifikt rettet mot et språk eller en variant av et språk. Språkholdninger kan komme til uttrykk på ulike nivåer, for eksempel holdninger til språkpolitikk og holdninger til ulike språkvarianter, for eksempel dialekter. Holdninger kan også komme til uttrykk overfor enkeltord eller til og med uttalevarianter (Bijvoet, 2013).

2.3 Tidligere forskning

Holdninger til aksentpreget norsk har blitt et stadig viktigere tema å undersøke, og det finnes forskjellige metoder for det. Direkte metoder er intervjuer, konkrete fokusgrupper eller spørreskjemaer. Det betyr at datainnsamlingen skjer gjennom mennesker direkte, for eksempel blir det spurt «hva synes du om utenlandsk aksent?» I indirekte metoder skjer datainnsamlingen gjennom vurderinger av en språkvariant (f.eks aksent), hvor det blir bedt om å vurdere språket, for eksempel «hvor forståelig var det som du hørte?» (Kircher, 2022).

To eksempler fra indirekte metoder er *matched guise* og *verbal guise* teknikker. Den første teknikken betyr at kun én person leser inn tekster flere ganger, for eksempel med estisk aksent og på nordnorsk dialekt, og deretter må deltakerne vurdere forskjellige lydklipp. Det er viktig å vite at deltakerne ikke vet at alle tekstene er lest inn av den samme taleren. Hvert lydklipp blir vurdert separat (Loureiro-Rodríguez & Acar, 2022). I motsetning til den første

teknikken, bruker *verbal guise* teknikken forskjellige talere, og har større språklig kontrast mellom talerne. Målet med teknikken er den samme: deltakerne må lytte til hver taler, og vurdere hva de tenker om dem (Dragojevic & Goatley-Soan, 2022). Det er også mulig å kombinere direkte og indirekte metoder, for å undersøke spørsmål knyttet til språkholdninger, for eksempel til aksent, på et dypere nivå (Kircher, 2022). Med begge beskrevne metodene kan man bruke Likert-skalaer, som er en av de mest brukte metodene for å undersøke holdninger. Likert-skalaer gjør det mulig å samle inn store mengder data, som deretter enkelt kan brukes til statistiske analyser (Bijvoet, 2020).

Språkvitenskapelige avhandlinger har undersøkt holdninger til dialekter, og i nyligere tid også holdninger til aksentpreget norsk. For eksempel finnes det en holdningsundersøkelse som ble gjennomført blant lærerstudenter, hvor to av forskningsspørsmålene gjaldt holdninger til aksentpreget norsk og dialektbruk (Kulbrandstad, 2007). Forfatteren brukte direkte metode, hvor deltakerne kunne vurdere 31 generelle påstander om språkbruk på Likert-skalaen. Generelt viste resultatene at lærerstudentene som hadde positive holdninger til dialektbruk var også mer tolerante til utenlandsk aksent. I tillegg har Kulbrandstad undersøkt holdninger til aksentpreget norsk i de offentlige sammenhengene (Kulbrandstad, 2011). Resultatene viste at studenter hadde positive holdninger når programledere på radio eller tv snakker norsk med utenlandsk aksent. Derimot var deltakerne mer nølende når lærere snakket aksentpreget norsk. Når det gjelder både dialektbruken og aksentpreget norsk, ble det funnet at de som er mest dialektvennlige, er også mer tolerante til utenlandsk aksent.

Kristin Myklestu (2015) undersøkte i sin masteroppgave unges toleranse for dialekter og aksentpreget norsk, og kombinerte både direkte og indirekte metoder. For direkte metode ble det laget et spørreskjema, og den indirekte delen besto av en verbal-visuell masketest. Det betyr at i tillegg til lydklipper fra forskjellige talere med aksent eller dialekt, ble det brukt bilder av ulike mennesker. Deltakerne skulle høre på klipp mens de så på bilder og vurdere det som de hørte på Likert-skalaer, for eksempel påstander om talerens personlighet. Dette gjorde det mulig å vise at en person som snakker aksentpreget norsk, blir oppfattet som mer norsk hvis han eller hun har et «tradisjonelt norsk utseende». En av de resultatene var at personer med norsk utseende ble vurdert mer positivt enn de som hadde utenlandsk utseende. Dessuten var holdningene til forskjellige dialekt mer positive enn til utenlandsk aksent. Dette ble bekreftet også i undersøkelsen som Kulbrandstad (2007) gjennomførte.

Ragni Vik Johnsen (2015) undersøkte i sin masteroppgave ungdommers forståelse av og holdninger til norsk med utenlandsk aksent. I undersøkelsen deltok både de som hadde norsk som morsmål og de som hadde et annet morsmål. Bare direkte metode ble brukt: det ble gjennomført lytteforståelsetest hvor deltakerne kunne vurdere påstander om talerne på en Likert-skala. Kun talerens språkkunnskaper ble vurdert. Forståelse av utenlandsk aksent var relativt høy, og jentenes forståelse var bedre enn guttenes. I tillegg viste studien at ungdommer som hadde hørt norsk med aksent i oppveksten, hadde mer positive holdninger til det. Dette kan vise at tidligere erfaringer med utenlandsk aksent kan være en viktig faktor for å fremme positive holdninger.

Aksentpreget norsk har blitt undersøkt også hos Norsk rikskringkasting (NRK). Julie Seljelis (2024) masteroppgaven er basert på to TV-serier av NRK, og undersøker hvordan aksentpreget norsk er stilisert. Målet var å finne ut hvilke språkholdninger som kan knyttes til aksentpreget norsk, og hvilke konsekvenser de stiliserte fremstillingene av mennesker med aksentpreget norsk kan ha for samfunnet. Seljeli konkluderte at innvandreres karakterer var avbildet negativt, og stiliseringer fungerer ikke bare som et humoristisk virkemiddel, men bidrar også til å forsterke fordommer og negative holdninger mot personer som snakker aksentpreget norsk.

I tillegg til undersøkelser som er gjennomført i Norge, finnes det en studie hvor det har blitt undersøkt holdninger til estisk aksent blant andre aksenter (thai, finlandssvensk, arabisk, russisk) på finsk (Halonen et al., 2020). I undersøkelsen hørte deltakerne forskjellige lydklipper av finsk talt med disse aksentene. Oppgaven var å plassere talerens morsmål. Gjenkjenning av estisk aksent var relativt høy, men den ble også forvekslet med finlandssvensk aksent. Når finlandssvensker ble ansett som estisk, fikk de lavere poeng i uttalevurderinger enn når de ble identifisert riktig.

Siden holdninger til estisk aksent ikke har blitt forsket i på norsk, undersøkte jeg dette i bacheloroppgaven min (Kirch, 2022). Data for oppgaven ble samlet inn med et spørreskjema med en lydfil av en taler med estisk morsmål, som snakket norsk. Hypotesen var at respondenter gjetter at taleren er fra Finland eller fra et Øst-Europeisk land. I tillegg undersøkte studien nordmenns holdninger til utenlandske aksenter generelt. Resultatene viste at majoriteten gjettet aksenten som østeuropeisk, kun én deltaker gjettet at det er finsk aksent. Holdningene til fremmed aksent var generelt positive, og deltakerens meninger om hvilket

land taleren kommer fra, påvirket ikke deres holdninger. I tillegg viste det seg at nordmenn fra det østnorske dialektområdet og den yngre aldersgruppen hadde mer positive holdninger til utenlandske aksenter enn andre respondenter. Siden undersøkelsen hadde lite omfang, var det umulig å trekke store konklusjoner, og derfor vil jeg utforske temaet videre i denne masteroppgaven.

3. STUDIE 1

Studie 1 er fokusert på estere som bor i Norge, og undersøker deres holdninger til egen aksent. Samtidig ønskes det å vite hvilke faktorer som påvirker esterens holdninger til sin egen aksent, og om det finnes sammenheng mellom holdninger og faktorer som alder, språknivå eller hvor lenge man har bodd i Norge.

3.1 Materiale og metode

I studie 1 brukes det direkte metode, hvor dataene blir samlet inn ved hjelp av et spørreskjema. I spørreskjemaet brukes det Likert-skalaer for å vurdere spørsmål om opplevelser med og holdninger til aksent. I tillegg finnes det åpne spørsmål, hvor respondentene kan beskrive sine opplevelser. Målet med studie 1 er å forstå direkte esterens forhold med sin aksent.

3.1.1 Spørreskjema

For å finne ut hva estere som bor i Norge synes om sin egen aksent på norsk, laget jeg et spørreskjema (se vedlegg 1) i Google Forms. Skjemaet besto av tre deler. Den første delen samlet inn bakgrunnsinformasjon om respondentene. Den andre delen fokuserte på den estiske aksenten på norsk. Totalt var det åtte spørsmål i denne delen, og spørsmålene skulle vurderes på en Likert-skala fra 1 til 6, der 1 indikerte et mer negativt svar og 6 indikerte et mer positivt svar. Bare de to ekstremverdiene var verbalt beskrevet. Grunnen til å bruke Likert-skala med 6 poeng var å sikre at deltakerne skulle bestemme enten for positive eller for negative vurderinger. For eksempel har en Likert-skala med 7 poeng en midtverdi som tillater å velge en nøytral holdning, noe som jeg ønsket å unngå (Norrby & Nilsson, 2015). I denne studien tenderer vurderinger fra 1 til 3 mot en mer negativ holdning, og vurderinger fra 4 til 6 tenderer mot en mer positiv holdning. Den tredje delen av spørreskjemaet besto av tre spørsmål der respondentene ble bedt om å dele sine erfaringer rundt aksent. Det var valgfritt å svare på den tredje delen. Spørreskjemaet ble delt i Facebook-gruppen «Estere i Norge».

3.1.2 Respondenter

Spørreskjemaet fikk 144 svar, fra 123 kvinner og 21 menn i alderen 20–73 år. Respondenter tilhørte ulike aldersgrupper: 20–29 (19), 30–39 (49), 40–49 (47), 50–59 (24), 60–69 (3) og 70–79 (2). Av 144 respondenter bodde 119 i Norge under datainnsamling, 20 hadde bodd der tidligere, og 5 pendlet mellom Norge og Estland. Grunnene til pendling var forskjellige – jobb, studier eller familie. Siden spørsmålet var åpent, brukes det som tilleggsinformasjon kun når det er relevant for kvalitativ forklaring. Tidsperioden hvor lenge man har bodd i Norge fordelte seg slik: mindre enn ett år (4), 1–2 år (12), 2–5 år (10), 5–10 år (31), mer enn 10 år (87).

Respondentene kom fra følgende fylker: Oslo (29), Viken (27), Vestland (18), Nordland (16), Trøndelag (14), Vestfold og Telemark (9), Rogaland (9), Troms og Finnmark (8), Agder (6), Møre og Romsdal (4), Innlandet (4).

Norske fylker ble delt i fire store grupper, basert på de norske dialektområdene:

- **Øst-Norge** (Østnorsk): Oslo, Innlandet, Viken, Vestfold og Telemark.
- **Vest-Norge** (Vestnorsk): Agder, Rogaland, Vestland, Møre og Romsdal.
- **Midt-Norge** (Trøndersk): Trøndelag.
- **Nord-Norge** (Nordnorsk): Nordland, Troms og Finnmark (Mæhlum & Røynealand 2012: 178).

Deltakerne vurderte sitt norsknivå følgende: A1 (9), A2 (13), B1 (23), B2 (29), C1 (41), C2 (29). Språknivåer i spørreskjemaet er basert fra det europeiske rammeverket for språk (Council of Europe, 2001) og respondentenes språknivåer er deres egne vurderinger. Språknivåene var definert slik på spørreskjemaet:

- **A1:** Forstår og bruker enkle uttrykk og setninger.
- **A2:** Forstår vanlige setninger og uttrykk, håndterer daglige samtaler.
- **B1:** Forstår hovedtemaene godt, klarer seg fint i hverdagen.
- **B2:** Forstår komplekse tekster, kan snakke flytende med nordmenn.
- **C1:** Forstår komplekse tekster, uttrykker seg flytende og spontant.
- **C2:** Snakker som en innfødt, komfortabel med akademiske tekster.

I tillegg markerte respondentene at talemålet deres ligger nærmest til bokmål (133) og nynorsk (11) og at de har lært seg norsk gjennom daglig kommunikasjon (64), språkkurs (51), lært selv (22) og på andre måter (7).

Deltakernes kjønn og talemålsvariant ble utelatt fra analyse på grunn av ulik fordeling mellom kvinner og menn, samt mellom bokmål og nynorsk. Respondentenes bosteder og hvordan de har lært seg norsk brukes som tilleggsinformasjon og beskrives bare når det er relevant.

3.1.3 Analysemetode

Som en del av analysen ble svarene konvertert fra spørreskjemaet til en Excel-fil. Jeg fokuserte på alle resultatene fra Likert-skalaene, som ble visualisert ved hjelp av stolpediagrammer. Den statistiske analysen ble utført i RStudio (R Core Team, 2025). Dataene ble importert med pakken *openxlsx* (Schauberger & Walker, 2025), datasettet ble rensert og transformert med *tidyverse* (Wickham et al., 2019), og korrelasjonsplott tegnet jeg med *ggcorrplot* (Kassambara, 2019).

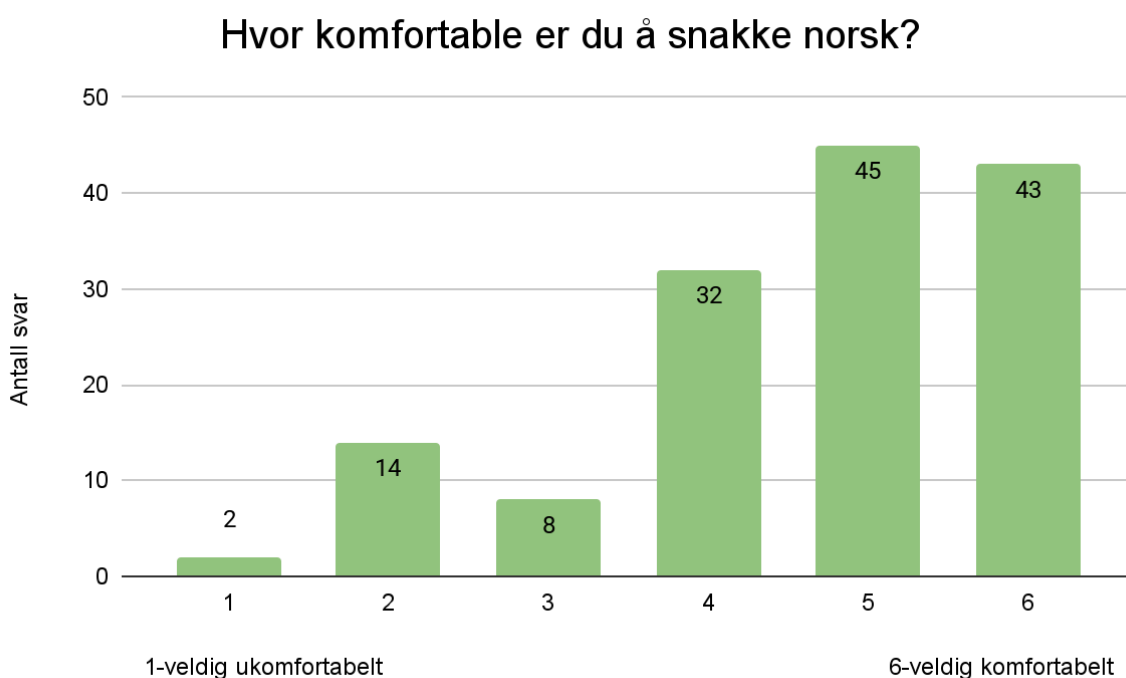
Deltakernes bakgrunnsinformasjon i Excel-filen ble kodet med numeriske verdier, for å muliggjøre sammenligning med resultatene fra Likert-skalaen. Derfor ble språknivået markert slik at A1 er markert med 1, og så videre til nivået C2 som ble markert med 6. Det samme systemet holder med aldersgrupper, hvor den yngre gruppen 20–29 ble markert som 1 og videre til aldersgruppen over 70 som ble markert med 6. Hvor lenge deltakerne har bodd i Norge er delt inn i fem grupper og markert slik at de som har bodd i Norge mindre enn ett år er markert med 1 og så videre til dem som har bodd i Norge mer enn 10 år, og er markert med 5. I denne kategorien var det umulig å gruppere svarene til 6 store grupper. Forskjellen i skalaene var ikke så stor at det skulle hindre korrelasjonsanalyse. Bosted og hvordan man har lært seg norsk var kategoriske dataer, og ble derfor ikke brukt i korrelasjonsanalyse. Disse faktorene ble undersøkt selvstendig. Korrelasjonsanalyse måler samvariasjonen mellom to variabler. I analysedelen skal det presenteres og diskuteres kun korrelasjoner som er statistisk signifikante, dvs. hvor $p < 0,05$. Ifølge Spearmans rho (*Spearman rank correlation coefficient*) begynner sterk korrelasjon fra $\rho = 0,40$ (Spearman, 1904). Jo nærmere rho (eller r) er til 1 eller -1, jo sterkere er korrelasjonen.

3.2 Resultater og diskusjon

Resultatene fra spørreskjemaet presenteres først for hvert spørsmål. Deretter analyseres det sammenheng mellom svarene på ulike spørsmål ved hjelp av korrelasjonsanalyse.

3.2.1 Opplevd komfort med å snakke norsk

Figur 1 viser respondentenes vurdering av hvor komfortable de føler seg med å snakke norsk. Majoriteten av respondentene har valgt svarvarianter mellom 4 og 6, som indikerer at flertallet av respondentene føler seg komfortable med å snakke norsk.

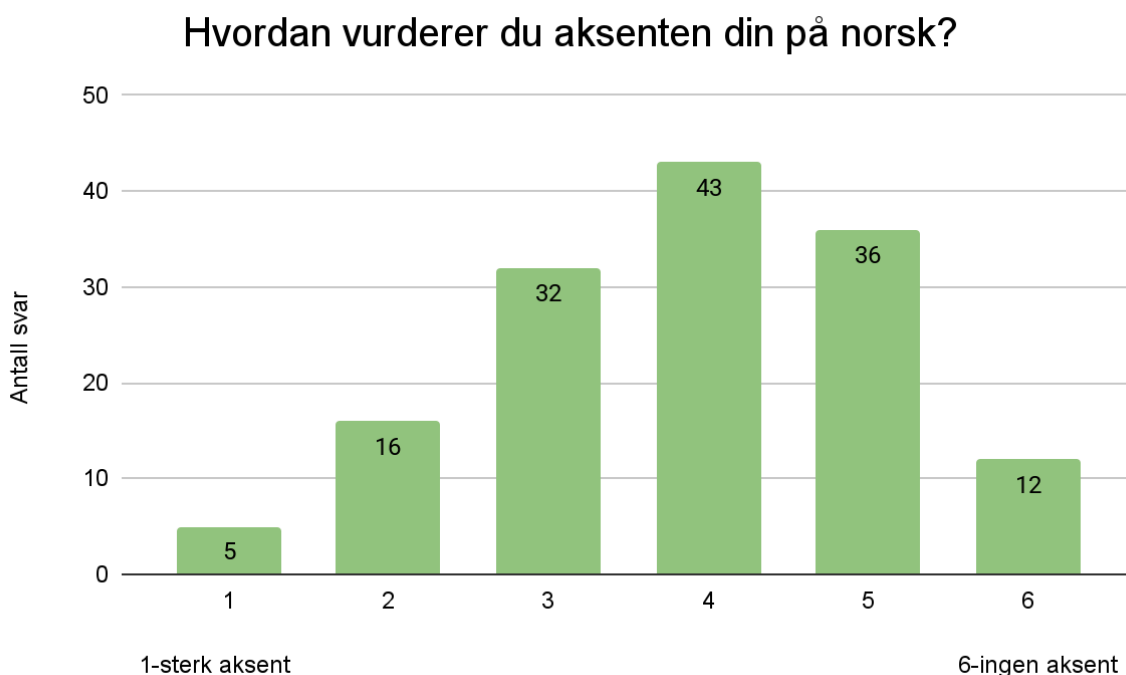
Figur 1. Respondentenes vurderinger av hvor komfortable de føler seg med å snakke norsk.

Blant bakgrunnsfaktorer skilte språknivået seg ut som den med sterkest sammenheng med svarene. Det finnes en sterk korrelasjon ($\rho=0,83$) mellom hvor komfortable respondenter føler seg og deres språknivået. Det betyr at jo høyere språknivå respondentene har, desto tryggere føler de seg når de snakker norsk. I tillegg er det en sterk korrelasjon ($\rho=0,50$) mellom hvor lenge man har bodd i Norge og hvor komfortabelt man føler seg med å snakke norsk. Det betyr at jo lengre respondentene har bodd i Norge, desto tryggere de føler seg med å snakke norsk.

Det hvor komfortable deltakere føler seg med å snakke norsk, korrelerer også med andre spørsmål. For eksempel finnes det en sterk korrelasjon ($\rho=0,62$) med hvordan de vurderer aksenten sin på norsk. Jo mer komfortable deltakere føler seg med å snakke norsk, desto svakere aksent de har, etter egen vurdering. Samtidig finnes det en sterk korrelasjon ($\rho=0,58$) mellom hvor komfortable respondentene føler seg med å snakke norsk og hvor godt nordmenn forstår dem. Estere som føler seg komfortable med å snakke norsk, synes også at nordmenn forstår dem godt.

3.2.2 Respondentenes vurdering av egen aksent

Figur 2 viser respondentenes vurdering av sin egen aksent. Majoriteten av respondentene har valgt svarvarianter mellom 3 og 5, som indikerer at flertallet av respondentene mener at deres norske tale har en estisk aksent, men ikke så sterk.

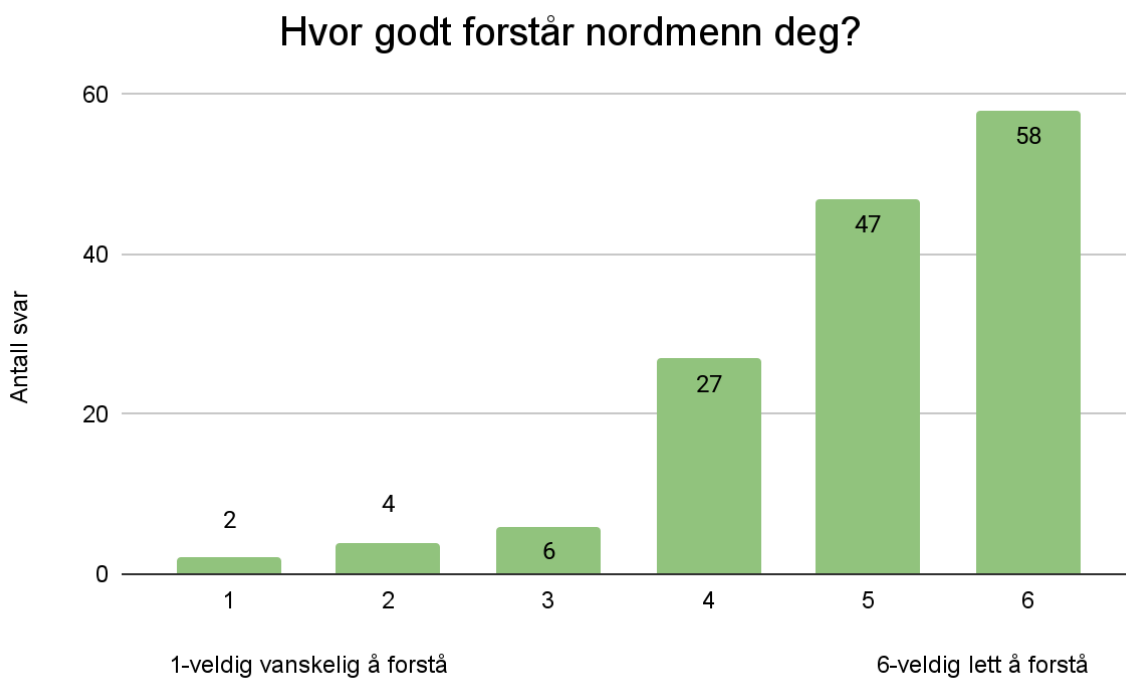
Figur 2. Respondentenes vurdering av hvordan de vurderer aksenten på norsk.

Igjen var språknivået den bakgrunnsfaktoren som korrelerte sterkest med svarene. Det finnes en sterk korrelasjon ($\rho=0,56$) mellom hvordan deltakere vurderer sin aksent og sitt språknivå. Det betyr at jo høyere språknivå respondentene har, desto tryggere man er til å vurdere at man ikke har sterk aksent, eller at man snakker uten aksent.

Det hvordan deltakerne har vurdert aksenten sin på norsk, korrelerer med andre spørsmål. Som sagt, er det en sterk korrelasjon ($\rho=0,62$) mellom hvordan deltakere har vurdert egen aksent og hvor komfortable de er med å snakke norsk (se 3.2.1). I tillegg finnes det en sterk korrelasjon ($\rho=0,56$) mellom vurderinger til egen aksent og hvor godt nordmenn forstår dem. Jo mer det ble vurdert at aksenten er ikke så sterk, desto mer ble det vurdert at det er lett for nordmenn å forstå.

3.2.3 Nordmenns forståelse av respondentene

Figur 3 viser respondentenes vurdering av hvor godt nordmenn forstår dem. Resultatene viser at majoriteten av respondentene har valgt svarvarianter mellom 4 og 6, som indikerer at flertallet av respondentene har vurdert at det er lett for nordmenn å forstå dem.

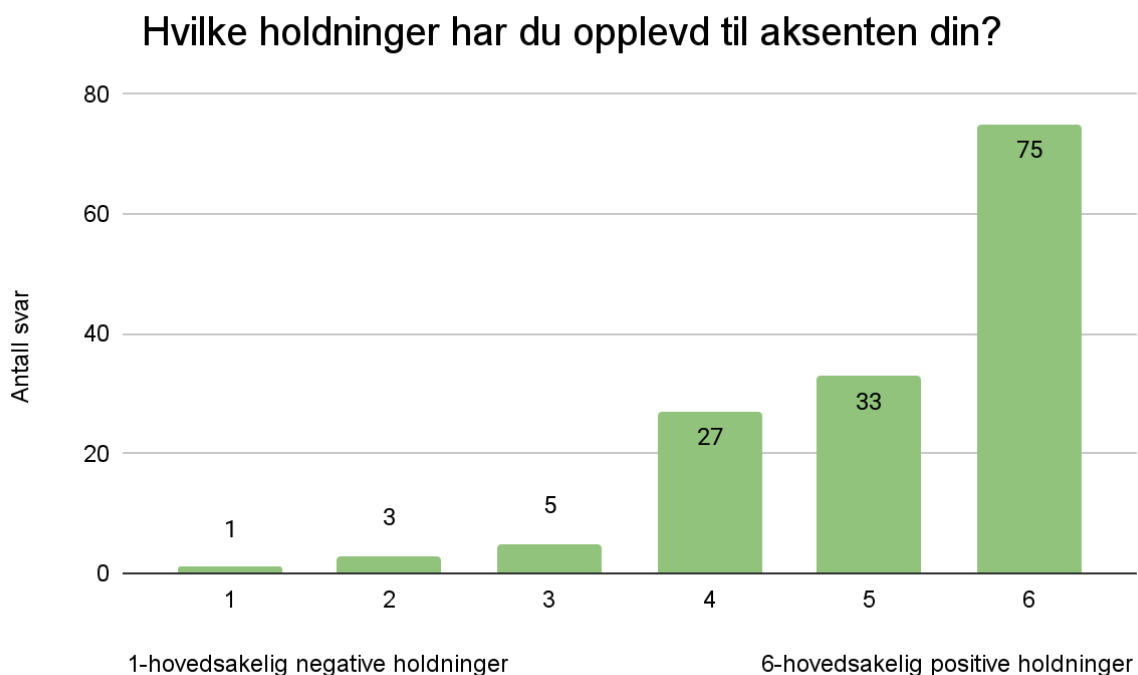
Figur 3. Respondentenes vurdering av hvor godt nordmenn forstår dem.

Det som skilte seg ut mest fra alle bakgrunnsfaktorer var igjen språknivået. Det finnes en sterk korrelasjon ($\rho=0,57$) mellom hvor godt nordmenn forstår dem, og deres språknivå. Det betyr at jo høyere språknivå respondentene har, desto mer har de vurdert at det er lett for nordmenn å forstå dem.

Det hvordan deltakerne har vurdert hvor godt nordmenn forstår dem, korrelerer også med andre spørsmål. Som nevnt i 3.2.1 og 3.2.2 finnes det sterke korrelasjoner med hvor komfortable deltakerne føler seg å snakke norsk ($\rho=0,58$) og hvordan deltakerne vurderer egen aksent ($\rho=0,56$). Det betyr at jo mer komfortable de føler seg, desto mer har de vurdert at det er lett for nordmenn å forstå dem, og samtidig har de vurdert at aksenten deres ikke er så sterk. I tillegg finnes det en sterk korrelasjon ($\rho=0,48$) mellom vurderinger av hvor godt nordmenn forstår dem og hvilke holdninger de har opplevd til aksenten deres. Jo mer det ble vurdert at det er lett for nordmenn å forstå dem, desto mer positive holdninger har deltakere opplevd.

3.2.4 Opplevde holdninger til aksent

Figur 4 viser hvilke holdninger estere i Norge har opplevd til sin aksent i norsk. Majoriteten av respondentene har valgt svarvarianter mellom 4 og 6, og overvekt av deltakerne har valgt svarvariant 6. Det indikerer at flertallet av respondentene har opplevd hovedsakelig positive holdninger til aksenten sin.

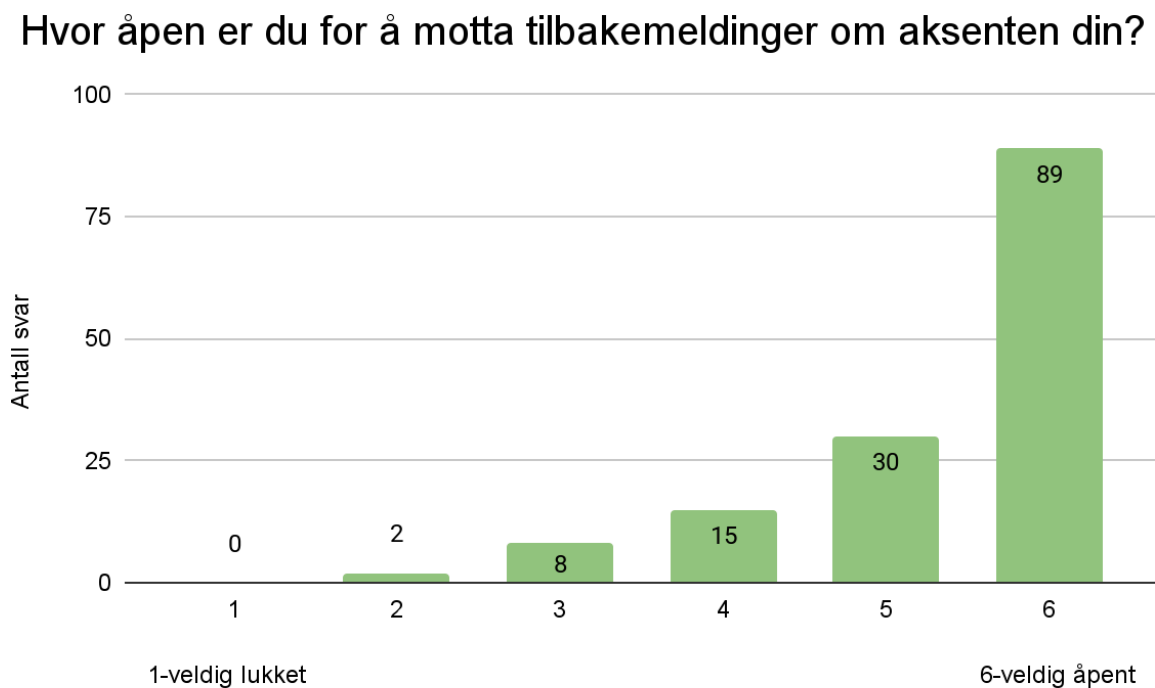
Figur 4. Respondentenes vurdering av holdningene de har opplevd til aksenten sin.

Bakgrunnsvariabler korrelerte ikke statistisk signifikant med svar til dette spørsmålet. Det betyr at språknivået eller hvor lenge respondentene har bodd i Norge, påvirker ikke deltakernes opplevelser om holdninger til aksenten sin. Fremdeles finnes det sterke

korrelasjoner med svar på andre spørsmål. Hvilke holdninger estere i Norge har opplevd til aksenten sin korrelerer med hvor godt nordmenn forstår dem ($\rho=0,48$), aksentens innfylltelse på deres muligheter på arbeidsmarkedet eller i karriere ($\rho=0,48$), aksentens påvirkning på kommunikasjonen med nordmenn ($\rho=0,44$), åpenhet for å motta tilbakemeldinger om aksenten sin ($\rho=0,42$) og skam over aksenten sin ($\rho=0,40$). Det betyr jo mer positive holdninger estere har opplevd til aksenten sin, desto mer har de vurdert at det er lett for nordmenn å forstå dem, og at aksenten spiller ingen rolle i deres muligheter på arbeidsmarkedet eller i karriere. Samtidig viser korrelasjonen at jo mer positive holdninger respondentene har opplevd, desto mindre har aksenten påvirket deres kommunikasjon med nordmenn. I tillegg, jo mer positive holdninger de har opplevd, desto mer åpne de er til å motta tilbakemeldinger, og desto mindre skammer de seg over aksenten sin.

3.2.5 Åpenhet for å motta tilbakemeldinger om aksenten

Figur 5 viser hvor åpne respondentene er for å motta tilbakemeldinger om aksenten sin. Flertallet av respondentene har valgt svarvarianter mellom 4 og 6, med en overvekt av variant 6. Det indikerer at flertallet av respondentene er åpne for å motta tilbakemeldinger om aksenten sin.

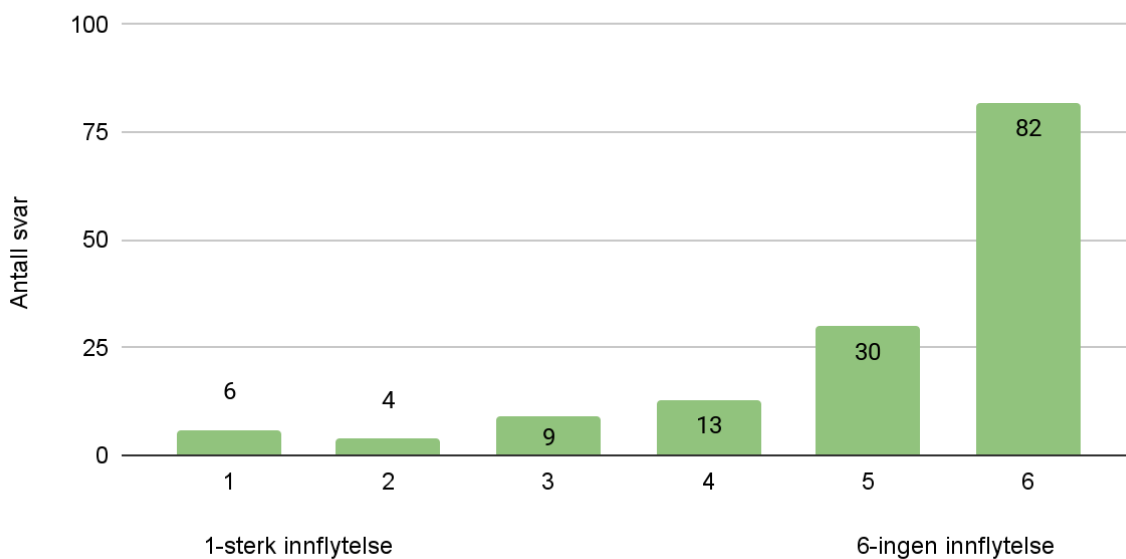
Figur 5. Respondentenes vurdering av hvor åpne de er for å motta tilbakemeldinger på aksenten sin.

Bakgrunnsvariabler korrelerte ikke statistisk signifikant med svar til dette spørsmålet. Det betyr at språknivået eller hvor lenge respondentene har bodd i Norge, påvirker ikke hvor åpne deltakerne er for å motta tilbakemeldinger om aksenten sin. Det finnes sterk korrelasjon ($\rho=0,42$) med svarene på spørsmålet om hvilke holdninger estere har opplevd til aksenten sin. Det betyr at jo mer positive holdninger estere har opplevd til aksenten sin, desto mer åpne de føler seg for å motta tilbakemeldinger om aksenten sin.

3.2.6 Aksentens påvirkning på muligheter på arbeidsmarkedet

Figur 6 viser respondentenes vurdering av hvordan aksenten har påvirket deres muligheter på arbeidsmarkedet eller i karrieren. Flertallet av respondentene har valgt svarvarianter mellom 4 og 6, med en overvekt av variant 6. Det viser at flertallet av respondentene har vurdert at aksenten ikke har påvirket deres muligheter på arbeidsmarkedet eller i karriere.

Har aksenten påvirket dine muligheter på arbeidsmarkedet eller i karriere?

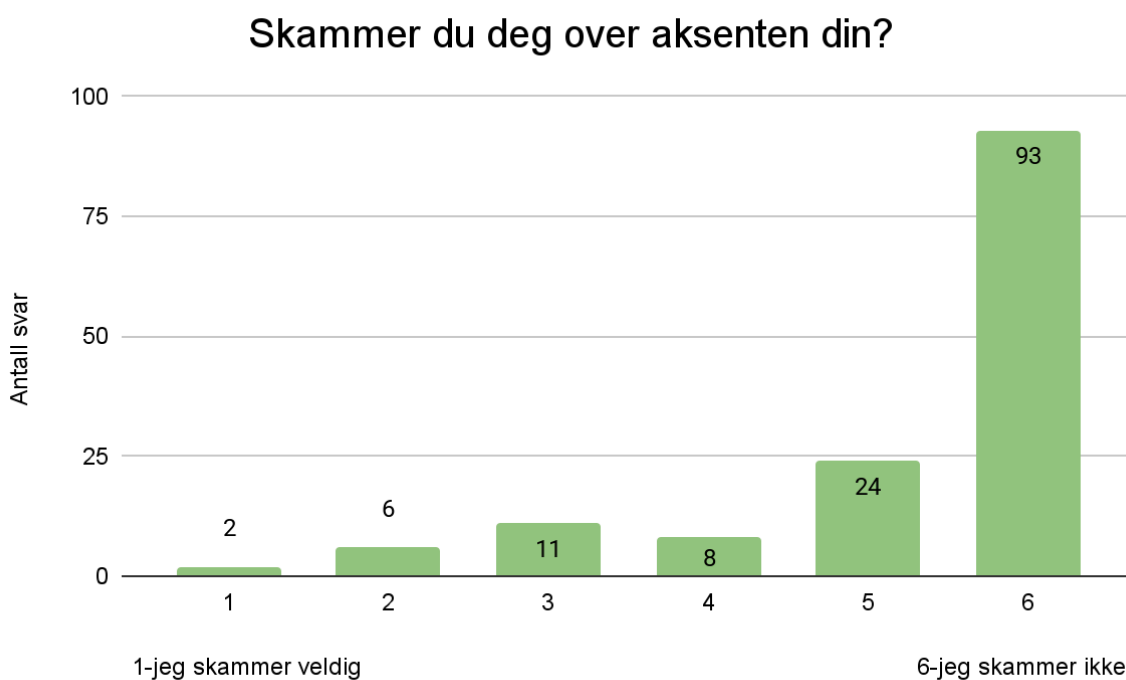
Figur 6. Respondentenes vurdering av aksentens innvirkning på arbeidsmarkedet eller karrieren.

Bakgrunnsvariabler korrelerte ikke statistisk signifikant med svar til dette spørsmålet. Det betyr at språknivået, eller hvor lenge respondentene har bodd i Norge, ikke påvirker deres vurderinger av muligheter på arbeidsmarkedet eller i karrieren. Det finnes sterke korrelasjoner med svar på andre spørsmål. Aksentens påvirkning på esteres muligheter på

korrelerer sterkest med om estere skammer seg over aksenten sin ($\rho=0,53$). Jo mer deltakere har vurdert at aksenten ikke påvirker kommunikasjonen med nordmenn, desto mindre skammer de seg over aksenten. I tillegg finnes det en korrelasjon mellom påvirkning på kommunikasjonen med nordmenn og hvilke holdninger estere har opplevd om aksenten deres ($\rho=0,44$). Det betyr at jo mer positive holdninger de har opplevd om aksenten, jo mer ble det vurdert at det finnes ingen innflytelse når de kommunikerer med nordmenn.

3.2.8 Opplevd skam over aksenten

Figur 8 viser respondentenes vurdering av i hvilken grad de skammer seg over aksenten sin. Det er overvekt av deltakerne som har valgt poeng 6. Det indikerer at flertallet av respondentene ikke skammer seg over aksenten sin.

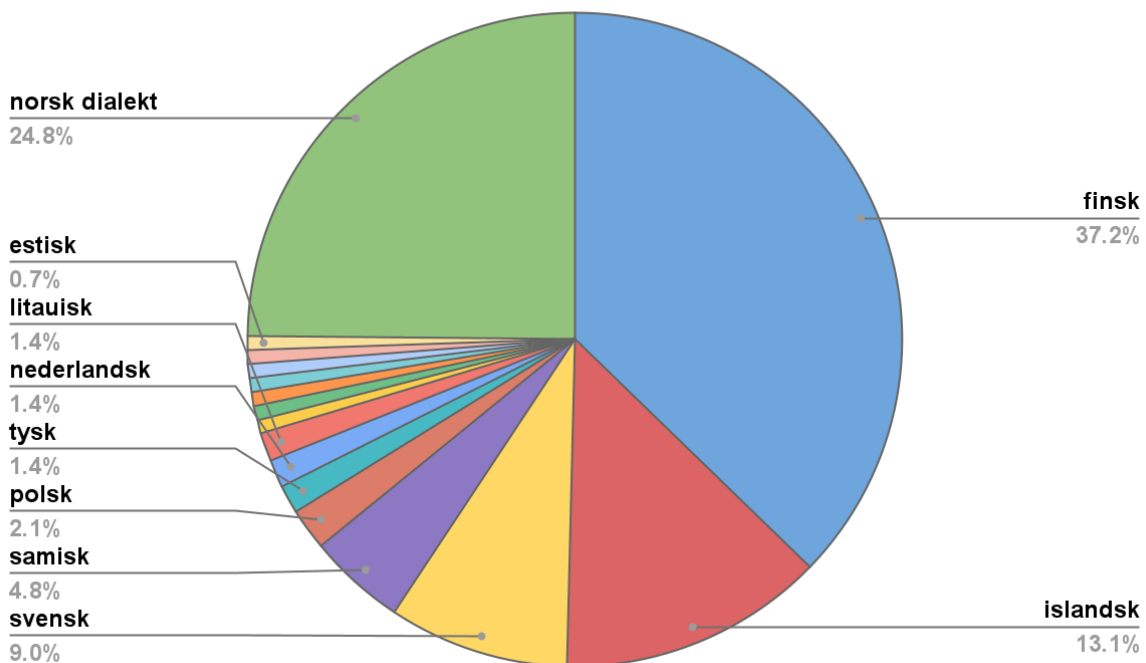
Figur 8. Respondentenes vurdering av hvor mye de skammer seg over aksenten sin.

Bakgrunnsvariabler korrelerte ikke statistisk signifikant med svar til dette spørsmålet. Det betyr at språknivået eller hvor lenge respondentene har bodd i Norge, påvirker ikke deres vurderinger av i hvilken grad de skammer seg over aksenten sin. Fremdeles finnes det sterke korrelasjoner mellom andre spørsmål. Skam over aksenten korrelerer sterkest med aksentens

påvirkelse på kommunikasjonen med nordmenn ($\rho=0,53$). Jo mer respondentene har vurdert at de ikke skammer seg over aksenten sin, desto mer ble det vurdert at aksenten ikke har påvirket deres kommunikasjon med nordmenn. I tillegg finnes det sterk korrelasjon med hvilke holdninger estere har opplevd til aksenten sin. Jo mer positive holdninger de har opplevd, desto mindre skammer de seg over aksenten sin.

3.2.9 Aksentene som nordmenn har gjettet for estere

I den tredje, frivillige delen av spørreundersøkelsen, kunne estere dele hvilke aksenter nordmenn har trodd at de har. Det var totalt 108 deltakere som svarte på spørsmålet. Figur 9 viser at det som nordmenn oftest har gjettet, er finsk (54). Det ble også nevnt islandsk (19), svensk (13), og samisk (7). Et par ganger ble det også nevnt polsk (3), tysk (2), nederlandsk (2), litauisk (2), ungarsk (1), estisk (1), ålandsk (1), amerikansk (1), engelsk (1), irsk (1), spansk (1), russisk (1). I tillegg til aksenter skrev estere ned at nordmenn har gjettet at de snakker en norsk dialekt (8), mer spesifikk nordnorsk (20), østnorsk (3), trøndersk (3) og vestnorsk (2).

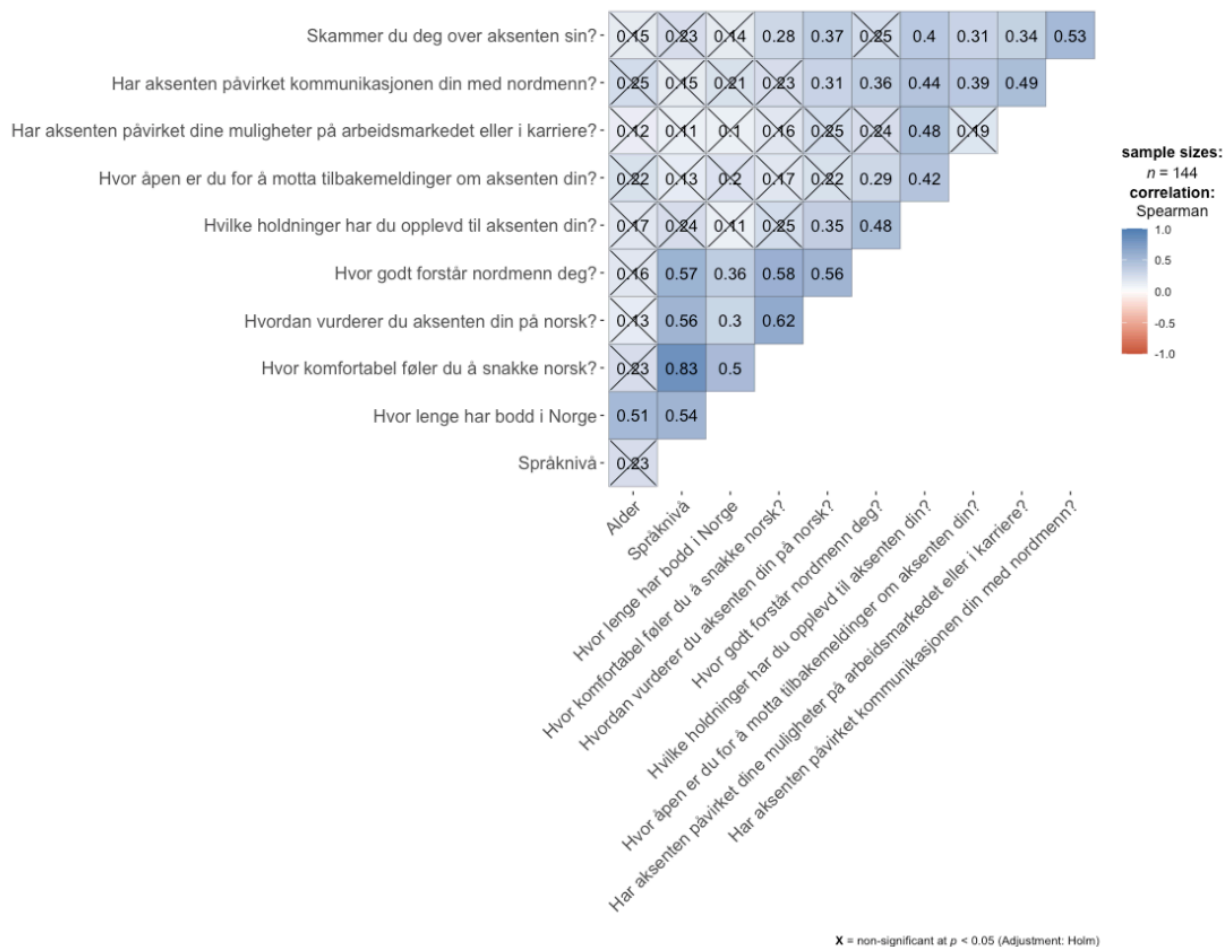

Figur 9. Andel ulike aksenter som nordmenn har trodd estere har.

3.2.10 Sammenheng mellom bakgrunnsvariabler og vurderinger

Figur 10 viser hvordan bakgrunnsvariabler og vurderinger er korrelert, basert på Spearman-korrelasjon. Korrelasjoner mellom spørsmål viser hvilke spørsmål de samme personene svarte mer likt på (mer positivt/negativt). I tillegg viser figuren hvordan respondentenes bakgrunn (alder, språknivå, hvor lenge de har bodd i Norge) korrelerte med deres vurderinger. Statistisk signifikante korrelasjoner ble beskrevet i foregående underkapitler (se 3.1.3). Resultatene som er markert med kryss, er ikke statistisk signifikante. Resultatene som er mindre enn 0,40, er ikke kvalifisert som sterk korrelasjon. Derfor ble ikke disse resultatene beskrevet.

Hvor lenge deltakerne har bodd i Norge korrelerer sterkt med deltakernes språknivå ($\rho=0,54$) og alder ($\rho=0,51$). Det viser at deltakerne som er eldst, har bodd i Norge lengre enn yngre deltakerne. Dessuten, jo lengre man har bodd i Norge, jo høyere språknivå man har.

Figur 10. Respondentenes svar og korrelasjoner mellom spørsmålene som var representert i spørreskjemaet.

I tillegg ble det analysert separat om deltakernes bosted (se 3.1.2 for hvordan norske fylker ble delt i fire store grupper) spilte en rolle i vurderingen av egen aksent. Gjennomsnittlige vurderinger fra alle Likert-skalaer ble regnet ut for hvert område: Vest-Norge (4,8), Øst-Norge (4,9), Midt-Norge (4,9), Nord-Norge (5). Resultatene viste at deltakernes bosteder spilte nesten ingen rolle i hvordan deltakerne vurderte egen aksent, siden det var veldig lite variasjon i gjennomsnittlige vurderinger.

3.3 Konklusjon

Svar fra 144 estere som bor i Norge ble analysert for å få en oversikt over deres holdninger til sin egen aksent i norsk. Resultatene viste at flertallet av deltakere føler seg komfortable med å snakke norsk. Aksenten har ikke spilt noen stor rolle i talespråket fordi deltakerne i undersøkelsen mener at det er lett for nordmenn å forstå dem. De har også opplevd ganske positive holdninger til aksenten sin, og er åpne for å motta tilbakemeldinger på aksenten sin. Generelt viste det seg også at aksentens tilstedeværelse på norsk ikke har påvirket deltakerens jobbmuligheter, karriere eller kommunikasjon med nordmenn. Uansett hvor sterk aksenten deres er basert på egne vurderinger, kan man generelt si at esterne som bor i Norge ikke skammer seg over aksenten sin.

Fra alle bakgrunnsfaktorene (alder, språknivå, hvor lenge man har bodd i Norge) som ble observert, skilte språknivået seg mest ut. Jo høyere språknivå respondentene hadde, jo mer positive vurderinger de ga. I tillegg til språknivået viste noen spørsmål sterke korrelasjoner mellom svarene og hvor lenge man har bodd i Norge. Jo lengre man hadde bodd i Norge, jo mer positive vurderinger man ga. Det viste seg også at de fleste som hadde høyere språknivå, også var de som hadde bodd lengst i Norge. Dette viser at jo lengre man har bodd i Norge, desto mer tryggere føler man seg med norsk og aksent.

Til slutt kom det ut at nordmenn har gjettet mange forskjellige aksenter til estere. De fleste har opplevd at nordmenn tror aksenten kan være fra Norden (finsk, islandsk eller svensk). I tillegg var det sagt at estere høres ut som om de snakker norsk dialekt, det mest tilbudte norske dialektområdet var nordnorsk.

4. STUDIE 2

Den andre delen av oppgaven er fokusert på nordmenns holdninger til estisk aksent, og handler om det andre hovedforskningsspørsmålet i masteroppgaven. Studie 2 består av to deler – den første delen undersøker hvor godt nordmenn gjenkjenner estisk aksent på norsk. Målet med den andre delen er å undersøke holdninger til estisk aksent blant nordmenn. Samtidig ønskes det å vite hvilke faktorer som påvirker nordmenns holdninger til estisk aksent, nærmere sagt om det finnes sammenheng mellom holdninger og faktorer som alder, hvor ofte man hører utenlandsk aksent eller hvor mange språk man kan.

4.1 Materiale og metode

I studie 2 brukes det indirekte metode, hvor dataene blir samlet inn ved hjelp av et spørreskjema. I spørreskjemaet brukes det Likert-skalaer for å vurdere spørsmålene om ulike talerne.

4.1.1 Spørreskjema

For å finne ut hvor godt nordmenn gjenkjenner estisk aksent, og hvilke holdninger de har til utenlandsk (estisk) aksent, ble det laget et spørreskjema (vedlegg 2) i Limesurvey. Jeg bestemte meg for å ikke bruke Google Forms, på grunn av at det ikke tilbød de beste løsningene for å legge lydfiler inn i skjemaet, som var en viktig del av dette spørreskjemaet. Spørreskjemaet består av to deler med spørsmål, samt samler inn respondentens bakgrunnsinformasjon.

Den første delen er oppbygd slik at respondenter måtte lytte til korte lydfiler der det ble snakket norsk med ulike aksenter. Respondentene i studie 1 (se 3.2.9) nevnte at nordmenn har karakterisert deres aksent som estisk, finsk, islandsk, litauisk, polsk, russisk, samisk, svensk eller tysk. I tillegg til disse ni aksentene inkluderte jeg tre ulike norske dialekter i spørreskjemaet. Grunnen til det var at estere fra studie 1 sa også at nordmenn ofte ikke hører utenlandsk aksent i talen deres, og tror at estere snakker en norsk dialekt. Disse estiske respondentene nevnte østnorske, trønderske og nordnorske dialekter.

Lydfiler til spørreskjemaet ble valgt fra NB Tale korpuset av Nasjonalbiblioteket (Lingit AS, 2015), som inneholder opptak fra 380 talere, hvorav 260 snakker norsk som morsmål og 120 snakker norsk som andrespråk. Fra det korpuset ble det valgt åtte lydklipper fra personer som ikke har norsk som morsmål og tre lydklipper fra morsmålstalere med ulike norske dialekter. Det ble valgt lydfiler med Oslo-, Trondheim- og Hammerfest-dialekt. Siden det ikke fantes opptak med islandsk aksent, ble dette tatt opp separat. Det ble fant en frivillig gjennom personlige kontakter, som leste inn dette klippet. I alle 12 lydklippene ble det lest opp en setning fra nyheter eller aviser.

Lydfilene ble innlemmet i spørreskjemaet, der respondentene måtte bestemme hvilken aksent eller dialekt de hørte. Respondentene måtte velge mellom oppgitte svaralternativer. De oppgitte valgene var: estisk, finsk, islandsk, litauisk, polsk, russisk, samisk, svensk eller tysk aksent – samt dialekter fra østnorsk, trøndersk og nordnorsk. I tillegg til disse svarene ble det lagt inn 2 distraksjoner som ikke var representert i lydfilene: arabisk og nederlandsk aksent. Aksent fra Midtøsten var valgt fordi respondenter i tidligere forskning har nevnt det (Kirch, 2022). Nederlandsk aksent var også nevnt av estere i studie 1 (se 3.2.9), men kun to ganger. Det var ikke blant de mest populære svaralternativene og derfor ble lagt inn som distraksjon.

Den andre delen av spørreskjemaet fokuserer konkret på estisk aksent, og inneholder fire ulike lydklipp. Respondenter måtte lytte til fire ulike talere som snakker norsk med estisk aksent. Respondenter visste ikke hvor taleren kommer fra, deres oppgave var å høre og vurdere hva de synes om talerne.

Lydfilene i denne delen ble lest inn av frivillige estere som deltok i studie 1. De leste inn et kort avsnitt av historien Nordavinden og Sola:

Nordavinden og sola kranglet om hvem av dem som var sterkest. Da kom det en mann gående med en varm frakk på seg. De ble enige om at den som først kunne få mannen til å ta av seg frakken, skulle være sterkere enn den andre.

Totalt ble det sendt inn sju lydklipper fra frivillige estere, hvorav fire ble valgt ut med fokus på språknivået deres, slik som de selv vurderte det i studie 1. En lydfil med lavt språknivå (A2), to med mellomnivå (B1) og en med høyere nivå (C2) ble valgt ut. Grunnen til det var at i studie 1 (se 3.3) kom det ut at estere med høyere språknivå hadde mer positive vurderinger til aksenten sin. For lydfiler ble det foretrukket å bruke opplest tale fremfor

spontan tale, fordi spontan tale kan inneholde grammatiske feil på et lavere språknivå, som kan påvirke lytterens mening om det.

Lydfilene stammer fra fire ulike talere som har estisk som morsmål og snakker norsk:

Taler 1 er kvinne, 55 år, og bor i Nordland. Hun har pendlet mellom Norge og Estland i mer enn 10 år. Hun har lært seg norsk på norskkurs, selvstendig med forskjellige studiematerialer, og gjennom daglig kommunikasjon med nordmenn. Hun har vurdert at norsken hennes er på B1-nivå, og at talemålet hennes ligner på bokmål. Hun har sagt at nordmenn har gjettet at aksenten hennes høres ut som finsk aksent.

Taler 2 er kvinne, 34 år, og bor i Oslo. Hun har bodd i Norge i 1-2 år, og lært seg norsk selv. Hun har vurdert at norsken hennes er på A2-nivå, og at talemålet hennes ligner på bokmål. Hun har ikke spesifisert hvilken aksent nordmenn har trodd at hun har.

Taler 3 er mann, 30 år, og har bodd i Norge i mer enn 10 år. Han har bodd på forskjellige steder, men mest i Møre og Romsdal. Han har lært norsk selvstendig, og har vurdert at norsken hans er på B1-nivå. Talemålet hans ligner på bokmål. Nordmenn har gjettet at han kommer fra Trondheim eller Sverige. Det har også blitt gjettet at han har nederlandsk, belgisk eller ungarsk aksent.

Taler 4 er kvinne, 41 år, og bor i Trøndelag. Hun har bodd i Norge i mer enn 10 år. Hun har sagt at hun hadde personlig norsklærer, og at hun har lært språket selvstendig. Hun har vurdert at norsken hennes er på C2-nivå, og talemålet hennes ligner på bokmål. Nordmenn har gjettet at hun snakker en norsk dialekt.

Etter at respondentene har lyttet til hvert lydklipp, kunne deltakerne vurdere taleren og aksenten deres ved hjelp av fem spørsmål på en Likert-skala med seks poeng (se vedlegg 2). Likert-skalaene var bygget opp slik at poeng 1 står for av mer negative holdninger og poeng 6 står for av mer positive holdninger. Bare de to ekstremverdiene var verbalt beskrevet. To av spørsmålene handlet om talerens språkkunnskaper, hvor respondentene måtte vurdere om taleren snakker som utlending/snakker som morsmål, og om talerens norsk er ikke god norsk/god norsk. Tre av de spørsmålene handlet om talerens personlighet, hvor respondentene

måtte vurdere om taleren er ikke hyggelig/hyggelig, ikke selvsikker/selvsikker og ikke intelligent/intelligent.

Undersøkelsen ble spredt til folk som har norsk som morsmål gjennom sosiale medier og personlige kontakter.

4.1.2 Respondenter

Det var 60 deltakere (44 kvinner og 16 menn) som svarte på spørreskjemaet. Deltakerne var i alderen mellom 22–75, og alle har norsk som morsmål. Respondenter tilhørte ulike aldersgrupper: 20–29 (9), 30–39 (11), 40–49 (17), 50–59 (13) og 60–69 (4) og over 70 (6).

Deres talemål (dialekt): vestnorsk (22), østnorsk (20), trøndersk (11), nordnorsk (7). Respondentene kom fra følgende fylker: Vestland (16), Trøndelag (10), Oslo (10), Nordland (8), Møre og Romsdal (5), Innlandet (5), Agder (2), Buskerud (1), Finnmark (1), Østfold (1) og Telemark (1). I analysen skal bosteder og dialektområder brukes som tilleggsinformasjon kun når de er relevante.

Det var 11 respondenter som markerte at de kan bare ett språk i tillegg til norsk, 14 har markert to språk, 18 tre språk, 11 fire språk, 4 fem språk, og 2 seks språk. Alle kunne engelsk (60), fulgt av tysk (35), fransk (21) og spansk (19). Det ble også nevnt italiensk (6), svensk (5), dansk (6), russisk (3), finsk (2), ukrainsk (1), estisk (1), islandsk (1), norrønt (1), latin (1), tsjekkisk (1), japansk (1), mandarin (1), koreansk (1), thai (1), twi (1).

Alle har også sagt at de har hørt norsk med utenlandsk aksent før, fra minst én person som har et annet morsmål. Resultatene var delt slik: de som hører norsk med utenlandsk aksent hver dag (21), de som hører det ofte (35), de som hører det noen ganger (3) og en som hører det sjelden (1).

Spørsmålet om hvilke norsktalende med et annet morsmål nordmenn har hatt mest kontakt med var åpen spørsmål, som fikk ulike svar; noen nevnte forskjellige land, andre beskrev kontakt med innvandrere, venner, kolleger eller lignende. Siden spørsmålet var åpent, brukes det som tilleggsinformasjon kun når det er relevant for kvalitativ forklaring.

4.1.3 Analysemetode

Respondentenes svar fra LimeSurvey ble konvertert til en Excel-fil. For første delen ble det laget diagrammer for å presentere resultatene, som ble analysert kvalitativt. For den andre delen utføres korrelasjonsanalyse i R, i tillegg til deskriptive diagrammer. Samme metoder og pakker ble brukt som i studie 1 (se 3.1.3).

Deltakernes bakgrunnsinformasjon i Excel-filen ble kodet med numeriske verdier, for å muliggjøre sammenligning med svarene fra Likert-skalaen. Aldersgrupper ble markert slik at gruppen 20-29 er markert med 1 og gruppen over 70 med 6. Det samme systemet brukes for faktoren hvor mange språk deltakerne kan. De som kan bare ett språk var markert med 1, og videre til de som kan seks språk, som ble markert med 6.

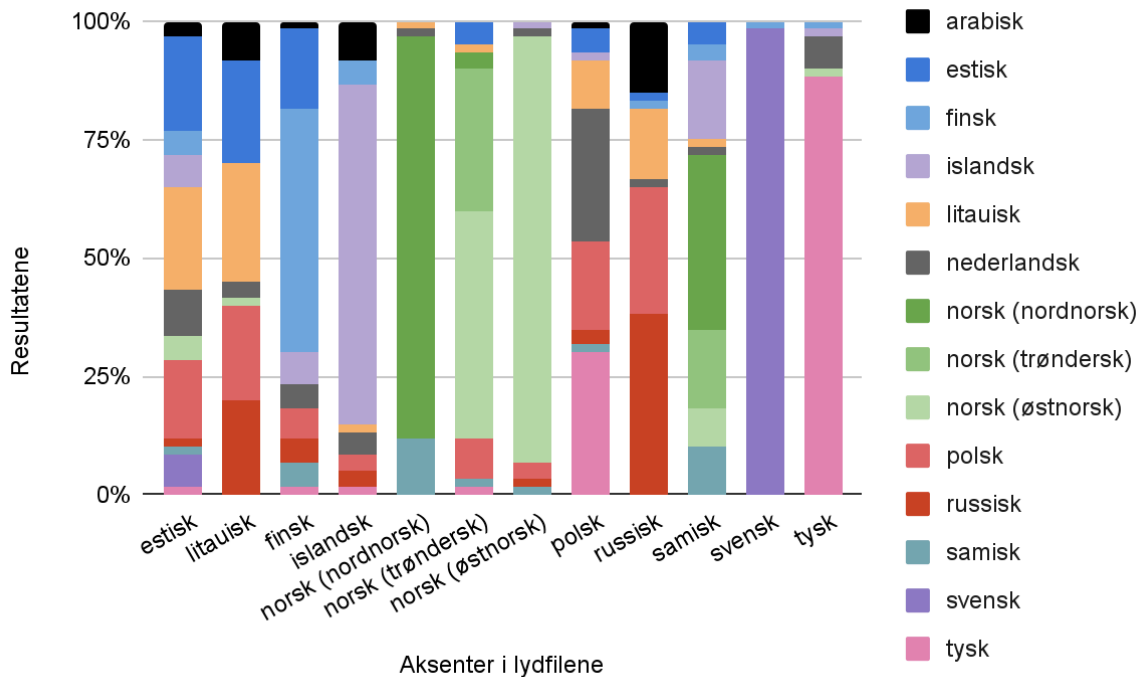
4.2 Resultater og diskusjon

Resultatene fra spørreskjemaet presenteres i to deler. Først presenteres det resultatene fra studiens første del, med hjelp av diagrammer. Den andre delen inneholder korrelasjonsanalysen i tillegg til diagrammer.

4.2.1 Gjenkjenning av aksenter

Første del av studie 2 består av 12 ulike lydklipper av personer som snakket norsk med utenlandsk aksent. Figur 11 viser hvordan respondentene gjenkjente ulike aksenter i lydfilene. Det ble laget et 100% stablet stolpediagram, hvor aksentene er markert langs x-aksen, og i stolpene er de ulike svaralternativene som respondentene valgte, markert med forskjellige farger. For å følge diagrammet lettere, er svaralternativene delt i seksjoner og markert med farger basert på språkfamilier. De norske dialektene (nordnorsk, trøndersk, østnorsk) vises i grønt, finsk-ugriske språk (estisk, finsk, samisk) er med blått, andre skandinaviske språk (islandsk, svensk) er med lilla, slaviske språk (russisk, polsk) er med rødt. Andre svaralternativer var markert slik: litauisk med orange, og tysk med rosa. De 2 distraktorene, arabisk og nederlandsk, er markert tilsvarende med svart og grått.

Man kan se fra Figur 11 at de letteste aksentene for nordmenn å kjenne igjen var svensk (98,5%), tysk (88,3%), islandsk (71,7%) og finsk aksent (51,7%). I tillegg til de aksentene var det lett for nordmenn å gjenkjenne de norske dialektene: østnorsk (90%), nordnorsk (85%) og trøndersk (81,6%).

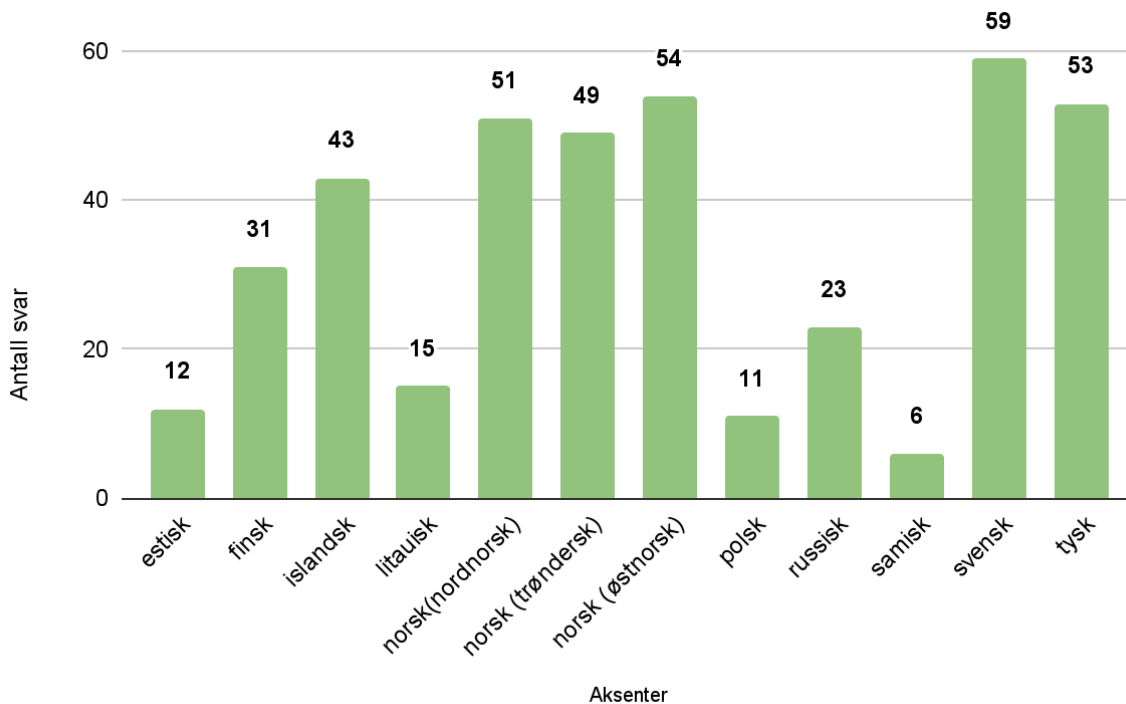

Figur 11. Prosentandel ulike svar om hvordan respondentene gjenkjente aksenter i lydfiler.

Generelt kan man se i Figur 11 at estisk, litauisk, finsk, islandsk, polsk, russisk og samisk aksent fikk flest forskjellige svaralternativer. Derimot ble det foreslått færrest forskjellige svaralternativer for alle norske dialekter, svensk og tysk. Det er også interessant å se hvordan de to distraktorene – arabisk og nederlandsk har blitt valgt relativt ofte. Det arabiske svaralternativet ble valgt for seks aksenter, oftest for russisk. Det nederlandske svaralternativet ble valgt for ti aksenter, hvorav oftest til polsk. Hovedfokus i denne oppgaven var å vite hvor godt nordmenn plasserer den estiske aksenten korrekt, men det er også interessant å at det estiske svaralternativet ble brukt i tillegg til estisk aksent også relativt ofte til litauisk og finsk. Det ble også plassert til norsk (trøndersk), polsk, russisk og samisk.

Figur 12 viser for hvor mange respondenter som gjenkjente hver lydfil korrekt. Som man kan se på Figur 11, har nordmenn plassert trøndersk også som østnorsk og nordnorsk. Siden oppgavens mål var å identifisere utenlandske aksenter, ble alle svar som angav norske dialekter (nordnorsk, østnorsk, trøndersk) klassifisert som korrekte for de norske klippene.

Det utgjør tilstrekkelig informasjon for analysen, ettersom deltakerne hørte at lydklippene var fra morsmålsbrukere. Likevel er det interessant at mange respondenter blandet trøndersk med østnorsk og nordnorsk. En mulig forklaring kan være at lydfilen kun inneholdt en kort setning, som ikke ga nok typiske kjennetegn som finnes i den trønderske dialekten. En annen årsak kan være at opptaket stammer fra korpuset, og derfor mangler vi informasjon om talerens hele språkbakgrunn – det kan ikke utelukkes at taleren blander dialekter.

Figur 12. Antall riktige svar per aksent.

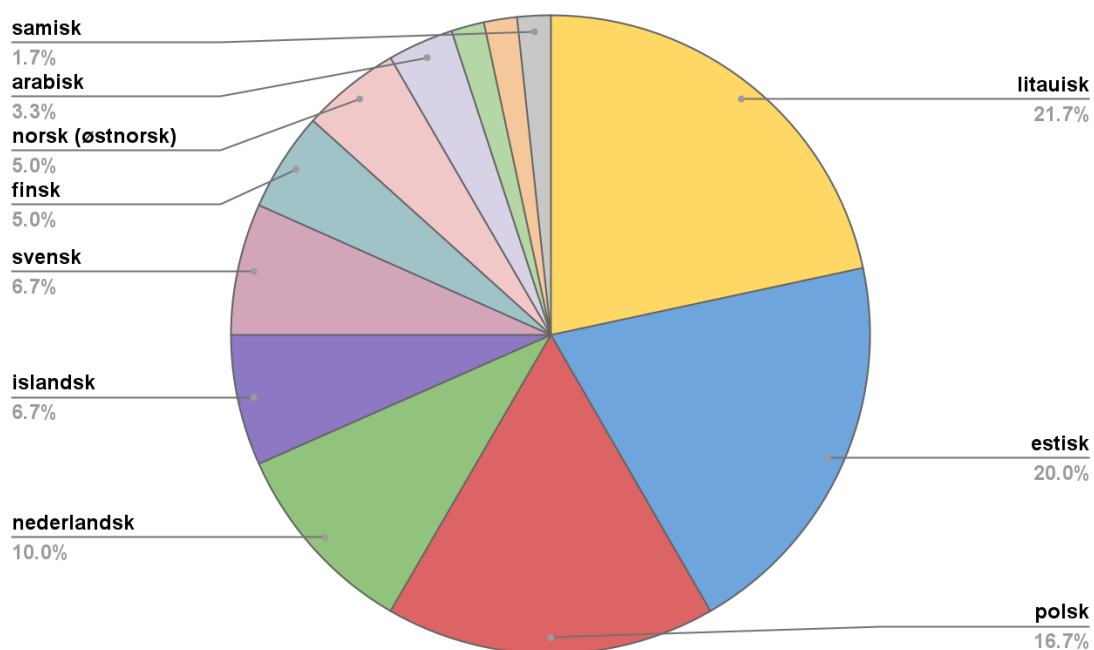
Det var lettest for nordmenn å plassere svensk aksent, og deretter tysk. Man kan si at gjenkjennelse av islandsk og finsk aksent var også relativt høy, samt gjenkjennelse av norske dialekter. De vanskeligste aksentene for nordmenn å kjenne igjen var samisk, polsk, estisk, litauisk og russisk. Områdene som ligger i Nord-Europa eller Norden er kanskje mer kjente for nordmenn, og de har hørt språkene som snakkes i disse landene mer enn andre europeiske språk. Det kan bety at de hører noen tegn fra disse språkene når man snakker norsk med svensk, islandsk eller finsk aksent. Samtidig var det lett for nordmenn å gjette tysk aksent, som er et velkjent germansk språk og som også ikke er langt unna Norge. I tillegg markerte 34 respondenter at de kan snakke tysk (se 4.1.2), som kan være en av de grunnene hvorfor nordmenn gjenkjente noen tegn i lydklippen som tydet på tysk aksent. Slaviske språk, og språkene som snakkes i Baltikum-området, er kanskje ikke så vante for nordmenn, og derfor

var det ikke så lett å plassere dem korrekt (se underkapittelet 4.1.2, hvor bare få har markert at de kan slaviske eller baltiske språk).

Figur 11 viser hvordan deltakere har plassert den samiske aksenten til det skandinaviske språkområdet, med nordnorsk, trøndersk, islandsk og østnorsk som populære svarvariantene. Grunnen til det kan være at personen som snakket i lydklippet er tospråklig fra tidlig barndom, siden norsk er det dominerende språket i de fleste områdene i Norge. I Nord-Norge finnes det fylker hvor det brukes både samisk og norsk. For eksempel finnes det kommuner i Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark hvor samisk og norsk er likestilt. Det betyr at man kan bruke samisk i de kommunale administrasjonene. Men det finnes også individuelle samiske familier, som ikke bor i disse områdene, men bruker samisk daglig med hverandre. Det er ikke utelukket at personens norsk i lydfilen ikke har så mange samiske tegn, og for nordmenn høres det høres ut som morsmålstaler.

4.2.2 Gjenkjenning av estisk aksent

Figur 13 viser hvor godt respondentene gjenkjenner estisk aksent. De fleste respondentene gjettest at estisk aksent høres ut som litauisk (13), estisk (12) eller polsk (10). Disse variantene ble fulgt av nederlandsk (6), islandsk (4), svensk (4). Et par ganger ble det også gjettest finsk (3), østnorsk (3), arabisk (2), russisk (1), samisk (1) og tysk (1).

Figur 13. Responentenes plassering av estisk aksent.

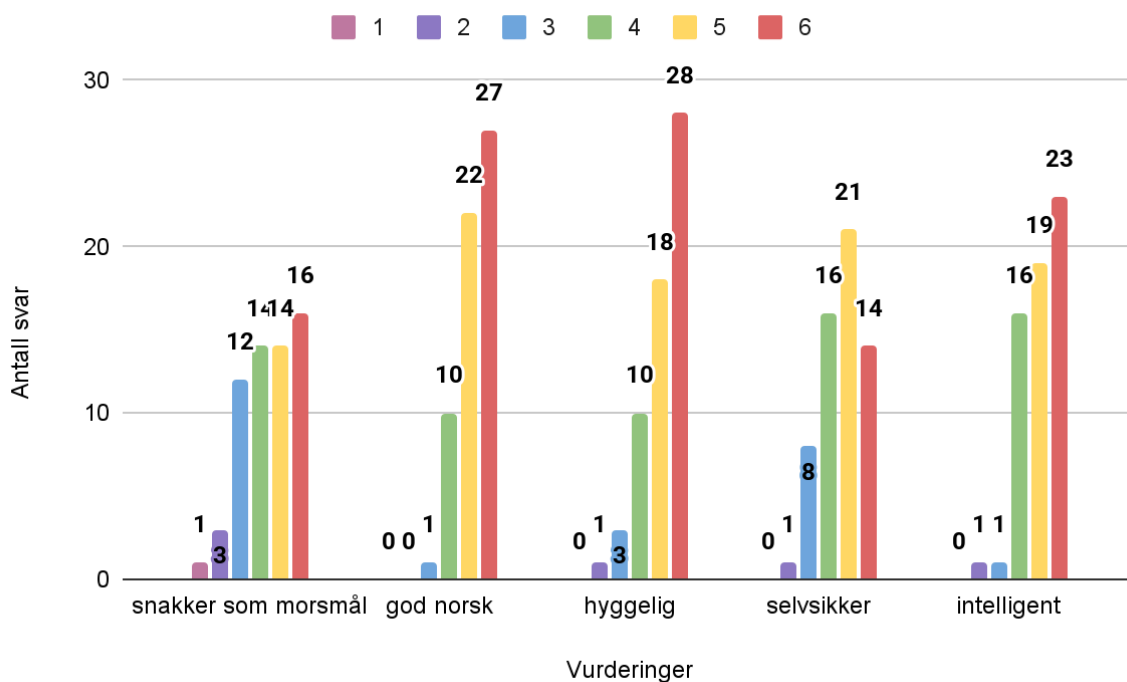
Generelt viser resultatene at gjenkjenning av estisk aksent ikke har vært lett for deltakerne, og det dannes ingen mønstre av sammenheng mellom gjenkjenning av aksent og deltakernes bakgrunnsfaktorer. Det estiske lydklippet fikk flest ulike svaralternativer. De eneste to svaralternativer som ikke var gjettet til estisk var nordnorsk og trøndersk. Det er interessant at i studie 1 nevnte estere nordnorsk som den dialekten nordmenn oftest trodde at estere snakket (se 3.2.9), men ingen av respondentene i studie 2 gjettet det om den estiske lydfilen. I tillegg er det interessant å se hvordan estisk aksent i Figur 11 ble plassert mest som litauisk og finsk, også som norsk (trøndersk), polsk, russisk og samisk. Samtidig ble estisk, litauisk og polsk gjettet for hverandre ganske ofte. Det ser ut som at disse tre aksentene virker like for nordmenn på en eller annen måte.

Fra de 12 respondentene som plasserte estisk aksent korrekt har kun én deltaker markert at han eller hun har hørt estisk aksent før. Derfor kan det ikke utelukkes at identifiseringen av aksenten har vært tilfeldig.

4.2.3 Holdninger til estisk aksent

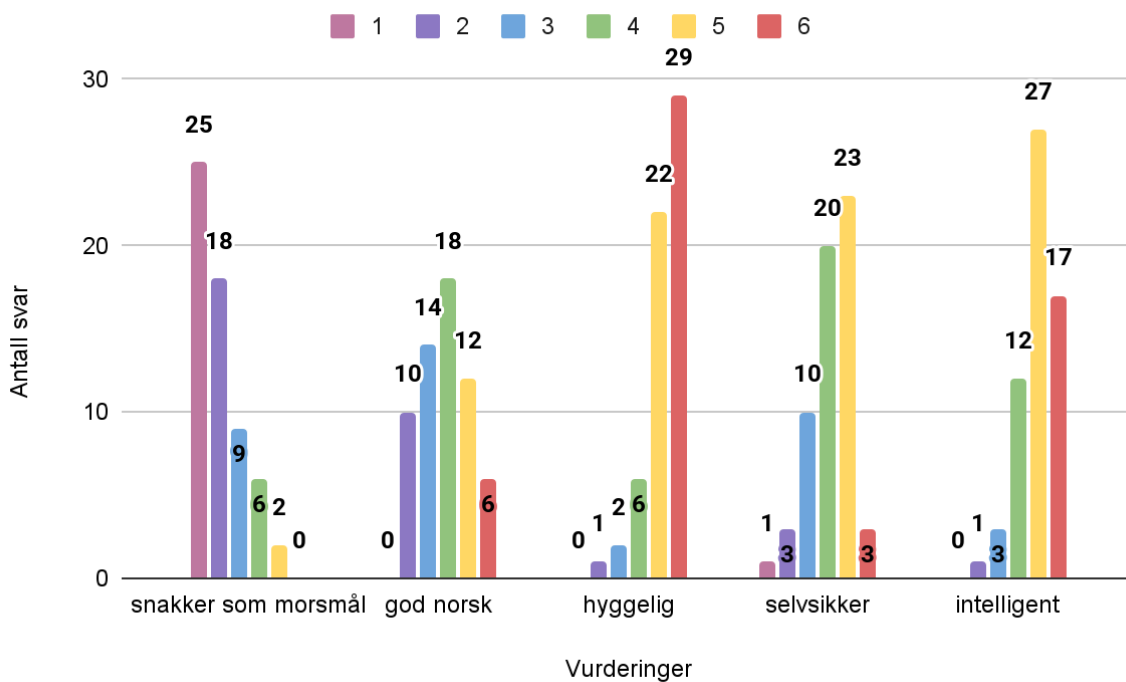
Den andre delen av spørreskjemaet består av fire forskjellige lydklipp som respondentene hørte på. Oppgaven var å vurdere aksenten og personen de hørte. For hvert lydklipp var det fem spørsmål, hvor respondenter måtte vurdere det som de hørte på lydklippet på en Likert-skala fra 1 til 6 (se 4.1.3). Resultatene presenteres først med stolpediagrammer, hvor hvert svaralternativ på Likert-skalaene er markert med forskjellige farger og resultatene (antall svar) står i stolpene. I dette underkapittelet skal det først presenteres evalueringene som er gitt til hver taler separat, og korrelasjonene mellom dem, som er gitt til hver taler separat, og deretter blir de sammenlignet med hverandre. På slutten av kapittelet presenteres korrelasjonsanalysen av alle vurderinger, og korrelasjonsmatrisen i Figur 17.

Figur 13 viser respondentenes vurderinger av taler 1 (se 4.1.1 for beskrivelser av talere). De fleste deltakerne har vurdert at taler 1 snakker godt norsk og virker hyggelig. Generelt viser resultatene at taleren er mest vurdert med svaralternativer mellom 4 og 6, som tenderer mot de positive holdningene. Den største variasjonen i svarene kan man se på den første påstanden «snakker som morsmål», hvor respondentene har vurdert påstanden med alle svaralternativene. Den sterkeste korrelasjonen ($\rho=0,56$) for denne taleren er mellom respondentenes vurderinger av hvor intelligent og selvsikker taleren virker. De som vurderte at taleren virker intelligent, syntes oftest også at hun virker selvsikker.

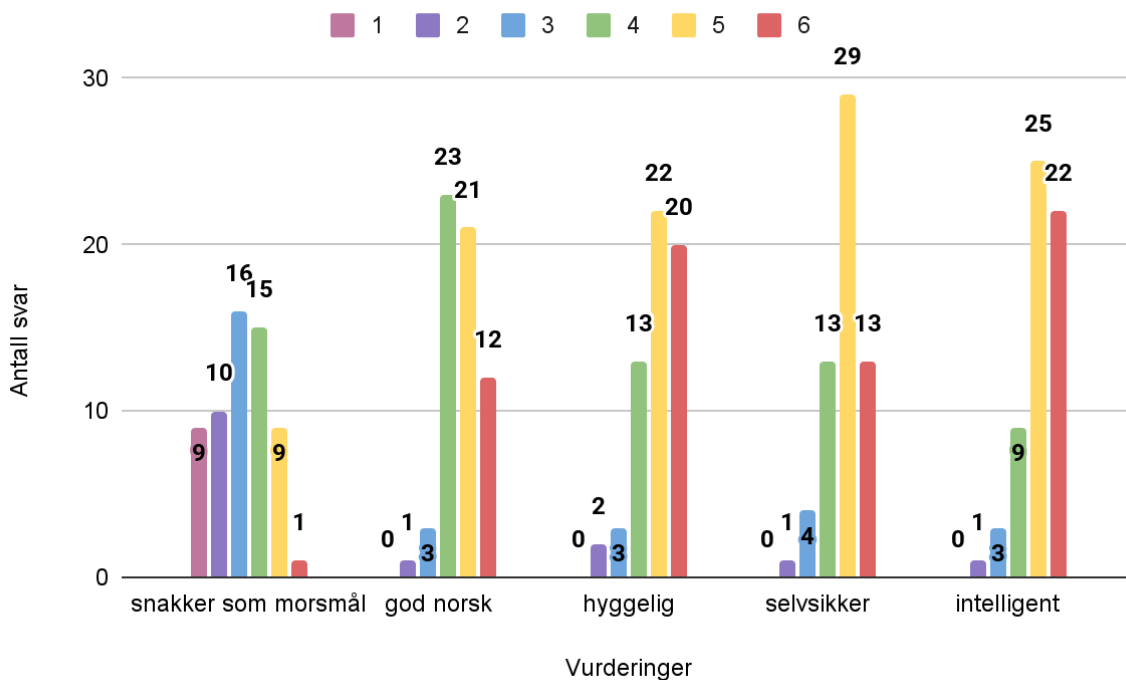
Figur 13. Respondentenes vurderinger av taler 1.

Figur 14 viser respondentenes vurderinger av taler 2. De fleste deltakerne har vurdert at taleren virker hyggelig. Videre skiller det seg ut at deltakerne har vurdert at taleren ikke snakker som morsmålstaler. Denne påstanden har blitt vurdert mest med svarvariant 1: «snakker som utlending». Samtidig er det ganske stor variasjon i vurderinger om «god norsk». Generelt viser resultatene at personlige egenskaper ble vurdert mer positivt enn språklige. Den sterkeste korrelasjonen ($\rho=0,60$) for denne taleren er mellom respondentenes vurderinger til at taleren snakker god norsk og virker hyggelig. De som vurderte at taleren snakker god norsk, syntes oftest også at hun virker hyggelig.

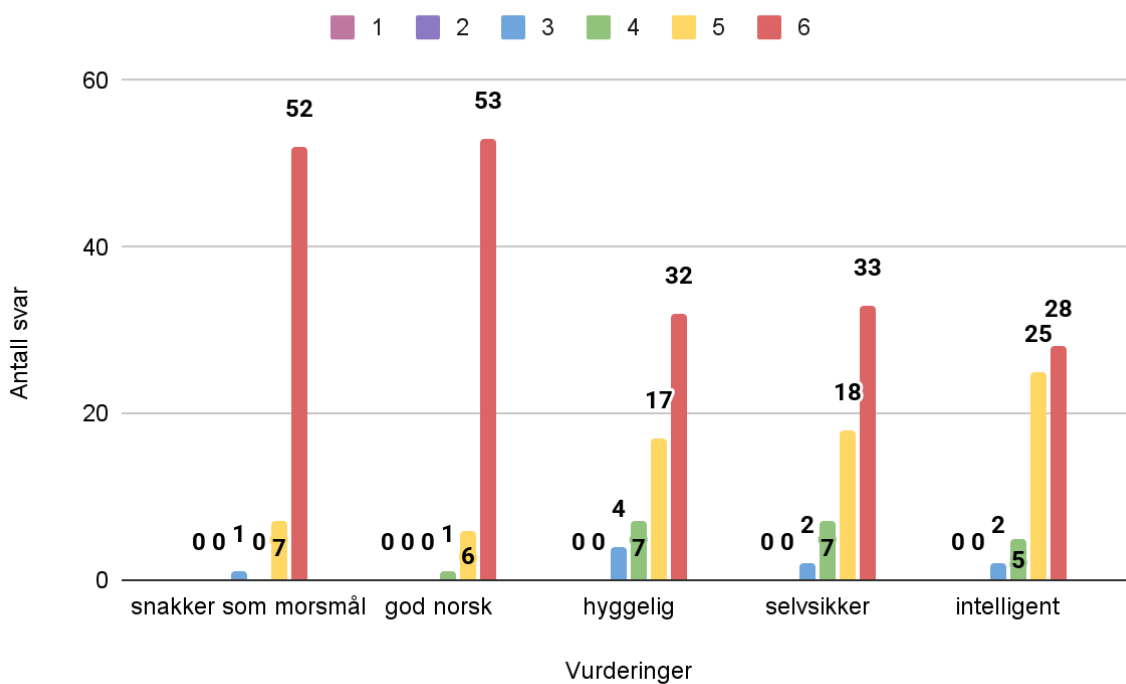
Figur 14. Respondentenes vurderinger av taler 2.

Figur 15 viser respondentenes vurderinger av taler 3. Deltakerne har gitt høyeste vurderinger til at taleren virker selvsikker, intelligent og hyggelig. Videre skiller det seg ut stor variasjon i svaralternativene om hvor morsmålslikt taleren snakker, hvor svaralternativene tenderer mer mot påstanden om at taleren høres ut som en utlending. På den andre siden vurderer respondentene at taleren snakker god norsk. Til tross for at de tenderer å vurdere at taleren høres ut som en utlending, mener de likevel at personen snakker god norsk. Den sterkeste korrelasjonen ($\rho=0,72$) for denne taleren er mellom respondentenes vurderinger av hvor intelligent og selvsikker taleren virker. De som vurderte at taleren virker intelligent, syntes oftest også at han virker selvsikker.

Figur 15. Respondentenes vurderinger av taler 3.

Figur 16 viser respondentenes vurderinger av taler 4. Deltakerne har vurdert taleren til å ha både gode språklige og personlige egenskaper. Flertallet av respondentene var enige om at taleren snakker godt norsk og at det høres ut som morsmål. Det kan tyde på at gode språklige kunnskaper også gjør at personlige egenskaper vurderes mer positivt. Den sterkeste korrelasjonen ($\rho=0,57$) for denne taleren er mellom respondentenes vurderinger av hvor intelligent og selvsikker taleren virker. De som vurderte at taleren virker intelligent, syntes oftest også at hun virker selvsikker.

Figur 16. Respondentenes vurderinger av taler 4.

Tabell 1. Talerens språknivå og nordmenns gjennomsnittsvurderinger av spørsmålene.

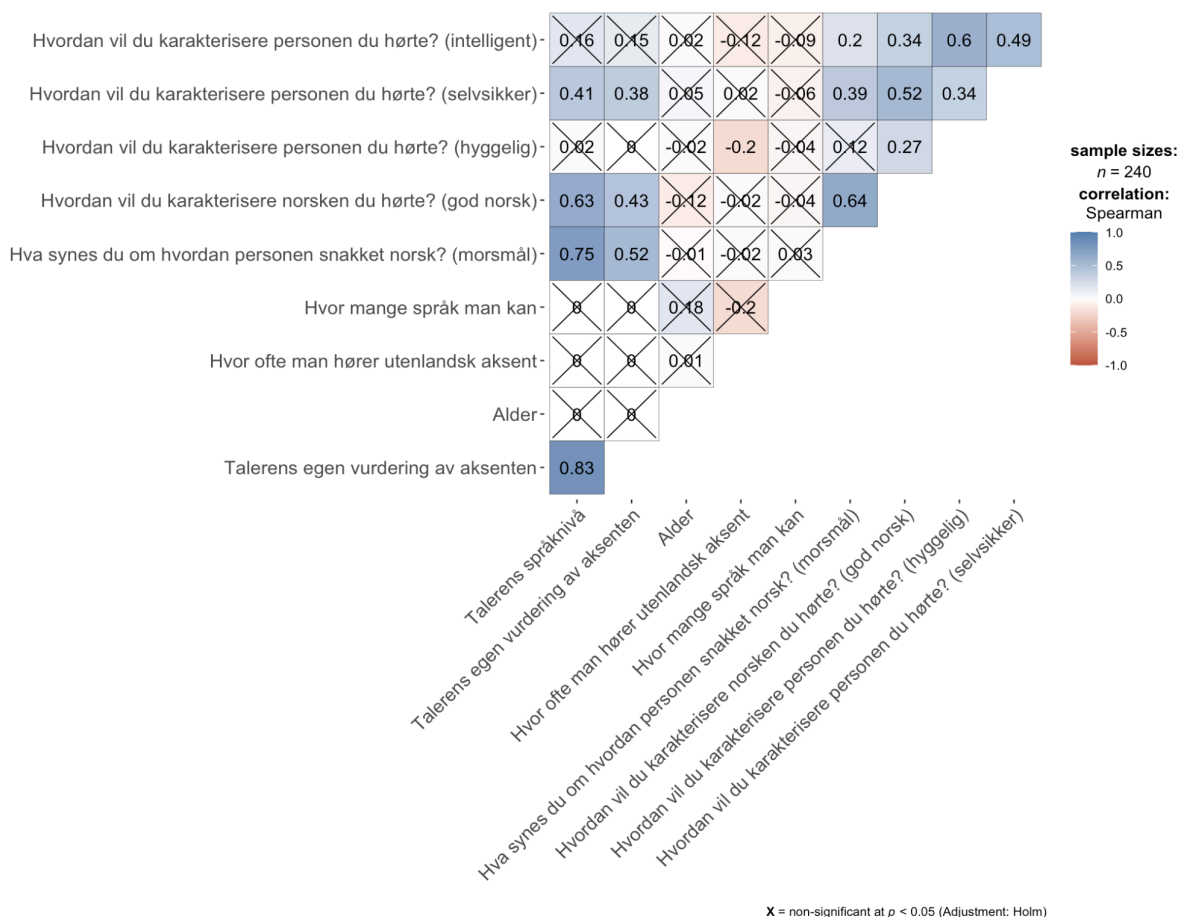
	Total vurderinger	Språklige egenskaper	Personlige egenskaper
Taler 1 (B1)	4,9	4,8	4,9
Taler 2 (A2)	4	2,9	4,7
Taler 3 (B1)	4,5	3,9	4,9
Taler 4 (C2)	5,5	5,8	5,3

Tabell 1 gir en oversikt over gjennomsnittsvurderingene fra nordmenn. Kontrasten mellom taler 2 og taler 4 er særlig tydelig, når det gjelder språklige egenskaper: taler 2 har et gjennomsnitt på 2,9, mens taler 4 har et gjennomsnitt på 5,8. Det viser seg at språklige egenskaper spiller rolle i hvordan talerne ble vurdert. Taleren med høyest språknivå ble også vurdert som mer selvsikker, intelligent og hyggelig enn taleren med lavest språknivå. Taler 1 og taler 3, som begge var på nivå B1 i norsk, har relativt like totalvurderinger. Likevel kan man se forskjeller mellom gjennomsnittsvurderinger av talernes språklige egenskaper, hvor taler 1 har fått høyere vurdering enn taler 3. Her er det viktig å understreke at språknivået var talerens egne vurderinger, og det ser ut som om nordmenn oppfattet talernes språknivåer forskjellig.

Generelt viser tabellen at uavhengig av språknivå ble alle talernes personlige egenskaper vurdert relativt positivt. Det indikerer at talerens språklige egenskaper ikke påvirket nordmenns oppfatninger av talerens personlige egenskaper.

4.2.4 Sammenheng mellom bakgrunnsvariabler og vurderinger

Figur 17 viser korrelasjoner mellom talernes egne vurderinger av aksent og språknivå, deltakernes vurderinger av de ulike spørsmålene, og deltakernes bakgrunn (aldersgruppe, hvor mange språk man kan og hvor ofte man hører utenlandsk aksent). Svarene fra 60 respondenter på alle fire talerne ble analysert sammen (n=240). Resultatene som er markert med kryss, er ikke statistisk signifikante, og det skal analyseres bare sterke korrelasjoner, dvs. høyere enn 0,40.

Figur 17. Korrelasjoner mellom nordmenns vurderinger av talere, nordmenns og talernes bakgrunnsfaktorer.

Som man kan se på Figur 17, finnes det en sterk korrelasjon ($\rho=0,83$) mellom talerens egen vurdering av aksent og språknivå. Det betyr at jo høyere var talerens språknivå etter sin egen vurdering, desto mer vurderte han eller hun at aksenten er ikke så sterk. Det er viktig å la merke til her at disse er kun fire talerens vurderinger, som gjenspeiler korrelasjonen i hele det estiske utvalget i underavsnittet 3.2.10 ($\rho=0,56$).

Videre viser resultater at det finnes sterke korrelasjoner mellom talerens språknivå og nordmenns vurderinger av hvor morsmåls-liket man snakker ($\rho=0,75$), og hvor god norsk man snakker ($\rho=0,63$). Jo høyere var talerens språknivå, jo oftere vurderte nordmenn at taleren høres ut som morsmålstaler, og at norsken som man hørte var god. Talerens språknivå er i sterk korrelasjon ($\rho=0,41$) med hvor selvsikker taleren høres ut etter nordmenns vurdering. Jo høyere språknivået er, jo mer selvsikker høres man ut. I tillegg viser figuren at det hvordan talerne har vurdert sin egen aksent korrelerer med hvordan nordmenn har vurdert deres språklige kunnskaper. Det finnes sterke korrelasjoner mellom talerens egen vurdering av

aksenten og nordmenns vurderinger av om man snakker som morsmål ($\rho=0,52$), og om det er god norsk ($\rho=0,43$). Jo mer har talerne vurdert at aksenten er ikke så sterk, jo mer positivt har nordmenn vurdert deres språklige kunnskaper.

Alle andre statistisk signifikante korrelasjoner i Figur 17 gjelder nordmenns vurderinger av talerne. Den sterkeste korrelasjonen ($\rho=0,64$) er mellom hvordan deltakerne har vurdert om talerne snakker som morsmål, og hvor god norsk de syntes det var på lydfilene. Respondenter som har vurdert at norsken som de hørte er god, har samtidig vurdert at man snakker som morsmål på lydfilene. Videre finnes det en sterk korrelasjon ($\rho=0,60$) mellom vurderinger av hvor intelligente og hyggelige talerne virket, samt en sterk korrelasjon ($\rho=0,49$) mellom oppfattet intelligens og selvsikkerhet. Det oppsto også en sterk korrelasjon ($\rho=0,52$) mellom vurderinger av god norsk og selvsikkerhet. Det vises også at selvsikkerhet var knyttet sterkere til talernes språklige egenskaper enn til personlige egenskaper. Talernes personlige egenskaper (intelligent, selvsikker, hyggelig) korrelerte med hverandre ganske sterkt, etter nordmenns vurderinger. Dette indikerer at om taleren ble vurdert hyggelig, ble vedkommende også vurdert som intelligent. Da man vurderte at taleren virker intelligent, ble det også vurdert at han eller hun er selvsikker.

På Figur 17 fremstår det også svak, men statistisk signifikant korrelasjon ($\rho = -0,2$) mellom hvor ofte man hører utenlandsk aksent rundt seg og hvordan man har vurdert talerne i lydfilen når det gjelder hyggelighet. Det betyr at jo mer man hører utenlandsk aksent rundt seg, desto lavere poeng ga man for hvor hyggelige talerne virket. Den kan også beskrives den andre veien, at de som hører utenlandsk aksent rundt seg sjelden, har gitt høyere poeng om hvor hyggelige talerne virket. Det er en interessant sammenheng, men ettersom de fleste respondentene ofte hører norsk med aksent og kun en deltaker hører det sjeldent (se 4.1.2), bør det ikke legges for stor vekt på den.

I tillegg ble det sett på hvordan deltakernes bosteder påvirket deres vurderinger av talerne (se 3.1.2 for hvordan norske fylker ble delt i fire store grupper). Gjennomsnittlige vurderinger gitt av respondentene fra hvert område ble regnet ut: Nord-Norge (4,5), Vest-Norge (4,7), Øst-Norge (4,8), Midt-Norge (4,8). Resultatene viser at bosteder ikke påvirket deltakernes vurderinger av talerne, siden det er lite variasjon i gjennomsnittlige vurderinger fra respondentene fra ulike deler av Norge.

4.3 Konklusjon

Det ble analysert svarene fra 60 respondenter som har norsk som morsmål, og deres gjenkjenning av ulike utenlandske aksenter og holdninger til estisk aksent. Resultater fra den første delen i studie 2 viste at gjenkjenning av ulike utenlandske aksenter ikke var den enkleste oppgaven for nordmenn. Deltakerne gjenkjente best svensk, tysk, islandsk og finsk aksent. I tillegg var det lett å gjenkjenne de norske dialektene: østnorsk, nordnorsk, trøndersk. Man kan si at nordmenn var mest presise med å plassere de nordiske aksentene, samt tysk som er et velkjent germansk språk. Samtidig var det ikke utfordrende å identifisere de norske dialektene. Den eneste som skapte forvirring var den trønderske lydfilen, hvor respondentene gjettet til det også østnorsk og nordnorsk. De vanskeligste for nordmenn var å gjenkjenne samisk, polsk, estisk, litauisk og russisk aksent. Det kan være at respondentene er ikke så vant med disse språkene, eller at de ikke har så mye erfaring med folk som har noen av de aksentene. Plassering av estisk aksent var også det mest utfordrende. Estisk aksent ble oftest forvekslet med litauisk. Det kan ikke utelukkes at identifiseringer av den estiske aksenten har vært tilfeldige.

Resultatene i den andre delen i studie 2 viste nordmenns holdninger til estisk aksent. Her var målet å undersøke sammenhenger mellom respondentenes vurderinger til estiske talere og respondentenes bakgrunn, f.eks. alder, hvor mange språk de kan, og hvor ofte de hører utenlandske aksenter. Resultatene viste at deltakernes bakgrunn spilte ingen rolle i hvordan de estiske talerne ble vurdert. Derimot ble det tydelig at talere som hadde høyere språknivå, ble vurdert mer positivt enn talere som hadde lavere språknivå. Videre viste resultatene generelt at uavhengig av talerens språknivå, ble personlige egenskaper vurdert relativt positivt.

Korrelasjonsanalyse viste at talerens språknivå korrelerte sterkt med nordmenns vurderinger av hvor morsmålslik taleren høres ut. Det betyr at jo høyere var talerens språknivå, jo mer sannsynlig nordmenn vurderte at taleren snakker som en morsmålstaler. I tillegg var det en korrelasjon mellom hvordan deltakerne har vurdert om talerne snakker som morsmål, og hvor god norsk det var på lydfilene. Nordmenn som vurderte at norsken som de hørte er god, har samtidig vurdert at man snakker som morsmål på lydfilene.

5. DISKUSJON

Formålet med denne masteroppgaven var å undersøke holdninger til norsk med estisk aksent. Dette ble undersøkt fra to perspektiver. Først ble det undersøkt estere som snakker norsk, og deres holdninger til egen aksent, samt hvilke faktorer som påvirker deres holdninger (Studie 1). Deretter ble det undersøkt nordmenns holdninger til estisk aksent og utenlandske aksenter generelt, samt hvilke faktorer som påvirker deres holdninger (Studie 2).

Studie 1, som var rettet mot estere, viste at flertallet av respondentene føler seg komfortable med å snakke norsk, selv om en stor del av deltakerne mener at deres norske tale har en estisk aksent. Estere tror at nordmenn forstår dem godt, og at aksentens innflytelse ikke har påvirket deres kommunikasjon med nordmenn. Generelt viste resultatene også at estere i Norge har opplevd hovedsakelig positive holdninger til aksenten sin, og at de er åpne for å motta tilbakemeldinger om det. Flertallet av respondentene vurderte også at aksenten ikke har påvirket deres muligheter på arbeidsmarkedet eller i karrieren. Mest enige var estere om at de ikke skammer seg over aksenten sin.

Studie 1 viste at estere for det meste har positive holdninger til sin egen aksent, og det ser ut som at aksenten ikke forstyrrer esterens liv i Norge. Positive opplevelser med aksenten kan tyde på at estisk aksent ikke høres så fremmed ut for nordmenn. En annen faktor, som også kan påvirke esterens positive opplevelser i Norge, kan være at en typisk ester ser ut som en nordmann. Dette har også vist av Myklestu (2015), som fant at personer med norsk utseende ble vurdert mer positivt enn de som hadde utenlandsk utseende.

I teorikapitlet ble det diskutert at holdning er en evaluering av noe, og er ofte påvirket av individets egne kunnskaper og erfaringer (Kulbrandstad, 2015; Mæhlum, 2008). Siden estere har opplevd hovedsakelig positive holdninger til aksenten sin, tyder dette også på at disse esterene skaper et positivt bilde av Estland og den estiske aksenten til nordmenn. Studie 2 viste at den estiske aksenten var generelt relativt ukjent blant nordmenn. Likevel hadde nordmenn i denne studien et positivt inntrykk av disse talerne, og dermed også gode holdninger til estisk aksent.

Studie 2 undersøkte nordmenns holdninger til estisk aksent, uten at respondentene visste at alle talerne som snakket i lydfilene hadde estisk aksent. Når det gjelder holdninger til estisk

aksent, viste resultatene at mesteparten av holdningene var positive. Jo høyere var talerens språknivå, desto mer positivt ble talerne vurdert. En ting å la merke til kan være at lydfilene inneholdt lesetekster, for å unngå grammatiske feil. I teoridelen ble begrepet *gebrokken* omtalt som negativt, noe som betegner at man har i tillegg til aksent også grammatiske feil (Oxfeldt, 2017). Det kan ikke utelukkes at dersom talerne hadde snakket såkalt gebrokkent norsk med grammatiske feil, ville nordmenns vurderinger ikke vært like positive.

I tillegg til holdningsundersøkelse blant nordmenn, ble det gjennomført en lytteoppgave hvor nordmenn skulle plassere ulike utenlandske aksenter. Målet var å finne ut hvor godt nordmenn gjenkjenner den estiske aksenten fra andre utenlandske aksenter. Som sagt, er det mulig at i de fleste tilfellene der estisk aksent ble gjenkjent, var dette tilfeldig. Det er interessant at bare tre respondenter gjettet at estisk aksent kan være finsk. I studie 1 (se 3.2.9) har mange estere sagt at det har blitt sagt til dem at de hører ut som finske, men resultatene fra studie 2 viste noe annet fra nordmenn. En mulig forklaring kan være at den finske taleren i lydfilen hadde tydeligere aksent enn den estiske. En annen årsak kan være at fra de 12 ulike lydklippene gjenkjente de finsk aksent først, og at de deretter ikke vurderte noen andre klipp som finsk. Resultatene viste altså at plasseringen av finsk aksent var lett for nordmenn.

Resultatene viste generelt at det var utfordrende for nordmenn å gjenkjenne ulike utenlandske aksenter. Det letteste å identifisere var svensk, tysk, islandsk og finsk aksent. Alle disse språkene snakkes i Norden, med unntak av tysk. Dette tyder på at geografisk nærhet og potensielt tettere kontakt med talere av språket (gjennom vennskap eller jobb) kan spille en rolle. Tysk er et velkjent germansk språk, som mange lærer på skolen, og det kom ut også at halvparten av nordmenn i denne undersøkelsen kan faktisk tysk, hvilket kan hjelpe deltakerne å kjenne igjen typiske tyske trekk. Det vanskeligste for nordmenn var å gjenkjenne samisk, polsk, estisk, litauisk og russisk. Det ser ut som om disse aksentene ofte ble forvekslet med hverandre, eller bare ble plassert tilfeldig, bortsett fra samisk, som ble forvekslet med andre skandinaviske språk eller norske dialekter.

Resultatene fra korrelasjonsanalysene i studie 1 viste at fra esternes bakgrunn var det kun språknivået som korrelerte sterkt med vurderinger til egen aksent. Jo høyere var språknivået, jo mer positive vurderinger man ga til egen aksent. Det viste seg også at de med høyest språknivå, også var de som hadde bodd lengst i Norge. Dette viser at jo lengre man har bodd i Norge, desto mer tryggere føler man seg med sin norsk og aksent. Derimot viste resultatene

fra korrelasjonsanalysen i studie 2 at nordmennes bakgrunn (alder, hvor mange språk man kan og hvor ofte man hører utenlandske aksenter) spilte ingen rolle i hvordan de vurderte de estiske talerne. Det betyr at det finnes ingen signifikant sammenheng i det konkrete utvalget som bestod av 60 nordmenn. Dette skiller seg fra Johnsens (2015) resultater, som viste at de som hadde hørt utenlandsk aksent i oppveksten, ga mer positive vurderinger til utenlandsk aksent (i skolen). I tillegg viste resultatene i min bacheloroppgave (Kirch, 2022) at den yngre aldersgruppen hadde litt mer positive holdninger til utenlandsk aksent enn den eldre aldersgruppen.

Resultatene fra studie 1 og studie 2 samsvarer ikke når det gjelder hvordan esterne sa at deres aksent har blitt plassert, og hvordan nordmenn plasserte estisk aksent i studie 2. En mulig forklaring på denne uenigheten kan være aksenten i den konkrete estiske lydfilen som ble brukt i studie 2. Det er ikke utelukket at den konkrete lydfilen som ble brukt i spørreskjemaet, ikke inneholdt liknende fonetiske trekk som assosieres med finsk, islandsk eller norske dialekter. I virkeligheten kan estere som bor i Norge ha disse kjennetegnene, som gjør at nordmenn antar at de kommer fra Finland, Island eller hører ut som norske. I tillegg har den estiske aksenten ikke de samme trekkene hos alle talerne. En annen mulig forklaring er at oppgaven inneholdt finske, islandske og norske lydklipp, og sammenliknet med dem var det tydeligere at det estiske klippet ikke var «mest finsk».

For å sammenligne denne studien med resultater fra min bacheloroppgave (Kirch, 2022), er det mulig å peke på noen fellestrekk. I begge studiene skulle nordmenn plassere estisk aksent, og resultatene var ganske like. Forskjellen ligger bare i spørsmålsformen: i bacheloroppgaven var plassering av aksenten stilt som et åpent spørsmål. Derimot i masteroppgaven var svaralternativene gitt på forhånd. Forventningen var at de oppgitte svaralternativene skulle gjøre det lettere å plassere aksenten riktig, og at nordmenn ville gjette for estisk aksent de svaralternativene som dukket opp oftest i studie 1 (finsk, islandsk, nordnorsk). Likevel ble estisk aksent oftest plassert som litauisk og polsk, og disse tre aksentene ble ofte forvekslet. Et positivt resultat var at 12 deltakerne gjettet estisk aksent korrekt i masteroppgaven, men ingen av 29 nordmenn som deltok i bacheloroppgaven gjorde det. Estisk aksent ble oftest gjenkjent som en aksent fra østeuropeiske land, mens nordmenn sjelden oppfattet den som finsk. I bacheloroppgaven plasserte ingen nordmenn estisk aksent som en norsk dialekt, og i masteroppgaven ble dette gjettet kun tre ganger. Et interessant funn er også at arabisk aksent dukket opp som gjetning i begge undersøkelsene.

6. KONKLUSJON

Denne oppgaven ble inspirert av det flerspråklige samfunnet vi lever i, for å undersøke forholdet mellom språklig variasjon og samfunnet. Målet var å finne ut hvordan menneskers bakgrunn påvirker deres meninger om en språklig variant. Problemstillinger ble fokusert på holdninger til estisk aksent og aksentpreget norsk. Oppgaven hadde følgende hovedforskningssspørsmålene:

1. Hvilke holdninger har estere som bor i Norge til sin egen aksent?
2. Hvilke holdninger har personer med norsk morsmål til estisk aksent?

Oppgaven var delt inn i to deler, hvor den første delen var fokusert på det første forskningsspørsmålet. Materialet ble samlet inn gjennom et skriftlig spørreskjema, hvor det ble analysert svarene fra 144 estere som bor i Norge. Funnene fra denne studien viste at flertallet av estere som bor i Norge har opplevd positive holdninger til sin egen aksent, og de har også selv en positiv holdning til egen aksent. Ett av de sentrale resultatene var at esteres språknivå skilte seg mest ut fra andre bakgrunnsfaktorer, når de ga vurderinger til egen aksent. Jo høyere språknivå estere hadde, desto mer positive vurderinger de ga. Videre viste analysen at de som hadde høyere språknivå, også var de som hadde bodd lengst i Norge. Dette tyder på at jo lengre man har bodd i Norge, desto tryggere føler man med sine norskkunnskaper og sin aksent.

Den andre delen av oppgaven var fokusert på det andre hovedspørsmålet. Materialet ble også samlet inn gjennom et skriftlig spørreskjema som inneholdt to forskjellige lytteoppgavene. Målet var å få vite hvor godt nordmenn forstår ulike utenlandske aksenter, og hvilke holdninger de har til estisk aksent. Det ble analysert svarene fra 60 respondenter som har norsk som morsmål. Funnene viste at gjenkjenning av ulike aksenter ikke var den enkleste oppgaven for nordmenn. Gjenkjenning av nordiske eller germanske aksenter var lettere enn av baltiske eller slaviske aksenter. Likevel viste resultatene fra den andre lytteoppgaven at nordmenns holdninger til estisk aksent var relativt positive. Her spilte talernes språknivå igjen en rolle. Talere med høyere språknivå ble vurdert mer positivt enn talere som hadde lavere språknivå. Dette ble bekræftet også gjennom korrelasjonsanalyse, hvor talerens språknivå korrelerte sterkt ($\rho=0,75$) med nordmenns vurdering av hvor morsmålslik taleren høres ut. I tillegg til språkkunnskaper måtte nordmenn også vurdere talerens personlige

egenskaper. Resultatene viste at uavhengig av talerens språknivå ble talerens personlighet vurdert høyere enn deres språklige egenskaper. Det betyr at uansett hvilket språknivå man er på i norsk, påvirker det ikke vurderingene av personlighet.

Gjennom indirekte og direkte metodene ga oppgaven generelt en god oversikt over to målgrupper (estere og nordmenn), og begge gruppenes holdninger til en språklig variasjon – aksent. Siden estisk aksent er spesifikk og ikke så utbredt i Norge, på grunn av den relativt lille estiske befolkningen i Norge, har det ikke fått mye oppmerksomhet. Muligheter for å forske det videre er mange, men noen av idéene jeg utviklet under skriveprosessen til masteroppgaven, var å utvide lytteoppgaven for aksentgjenkjenning med enda flere lydklipp med estisk aksent. Det er mulig å bruke lydklipp med forskjellige språknivåer, for å vite hvordan nordmenn oppfatter aksentene og om språknivået påvirker deres gjetter til aksent. Grunnen til det er at ikke alle estere snakker likt, og som resultatene viste, spiller språknivået også en stor rolle. Det er også mulig å inkludere flere lydklipp fra talere med andre utenlandske aksenter. Slik kan man undersøke nøyere hvordan nordmenns holdninger fordeler seg mellom forskjellige talere. Når det gjelder hvordan respondentenes bakgrunn påvirker vurderingene deres, kan det også utvides med mer omfattende spørsmål om bakgrunnen.

Oppgaven kan betegnes som vellykket, med et ganske stort antall av respondentene i begge studiene og med mange interessante funn. Begge hovedforskningsspørsmålene ble besvart, noe som gir grunnlag for tilfredshet med resultatene. Undersøkelsen viste tydelig at gode norskkunnskaper er det som påvirker vurderingene av aksenten. Det var interessant å se at talerne som ikke hadde så høyt språknivå, ble likevel vurdert ganske høyt på påstander om personlighet. Denne studien viser at uavhengig av hvor god eller ikke god norsk man snakker, danner det ikke grunnlaget for hva folk mener om deg som person.

7. RESÜMEE

Tartu Ülikool

Maailma keelte ja kultuuride kolledž

Skandinavistika osakond

(Norra keel ja kirjandus)

Töö pealkiri: Kas su emakeel on soome, islandi või põhja-norra keel? Sotsiolingvistiline uurimus hoiakutest eesti aktsendi ja aktsendiga norra keele suhtes

Magistritöö, 62 lk

Autor: Elisabet Kirch

Juhendajad: Eva Liina Asu-Garcia ja Adele Vaks

Aasta: 2025

Märksõnad: norra keel, eesti aktsent, keelehoiakud, sotsiolingvistika, keeleteadus

Käesoleva magistritöö eesmärgiks on uurida hoiakuid eesti aktsendiga norra keele ja üldisemalt aktsendiga norra keele suhtes. Töös esitati järgnevad suuremad uurimisküsimused:

1. Millised on Norras elavate eestlaste hoiakud oma aktsendi suhtes?
2. Millised on norra keelt emakeelena kõnelejate hoiakud eesti aktsendi suhtes?

Teooriaosas keskendutakse aktsendi ja hoiakute definitsioonile. Lisaks antakse ülevaade Norra keelelisest maastikust ja varasematest uurimistöödest aktsendi ja hoiakute teemal. Samuti tutvustatakse erinevaid meetodeid, mida on kasutatud sotsiolingvistilistes uurimistöödes ja mida kasutatakse ka selles töös.

Magistritöö on jagatud kaheks osaks. Töö esimeses osas analüüsiti 144 Norras elava eestlase suhtumist nende enda aktsenti norra keeles ja seda, kuidas kõneleja taust (vanus, keeletase ja Norras elatud aeg) mõjutab tema hinnanguid aktsendi suhtes. Uurimismeetodiks kasutati kirjalikku ankeetküsitlust, mis viidi läbi interneti vahendusel. Küsitluses osalejatel paluti vastata taustainfo küsimustele enda kohta, millele järgnesid kaheksa küsimust, mida sai hinnata kuuepallisel Likert skaalal, kus number 1 tähistas madalamat hinnangut ja number 6 kõrgemat hinnangut.

Tulemustest selgus, et enamus küsitluses osalenud Norras elavatest eestlastest tunnevad end norra keeles rääkides mugavalt, olenemata sellest, et paljudel vastajatel on nende endi hinnangul norrakeelses kõnes eesti aktsent. Aktsent ei ole aga mänginud suurt rolli vastanute suulises suhtluses norralastega, kuna küsitluses osalejate hinnangul saavad norralased nendest kergesti aru. Samuti on nad kogunud pigem positiivseid hoiakuid oma aktsendi suhtes ning on avatud saama tagasisidet oma aktsendi kohta. Üldpildis selgus ka, et aktsendi ilmnemine norra kõnekeeles pigem ei ole mõjutanud vastajate võimalusi tööturul ja karjääris ega suhtlemist norralastega. Olenemata sellest, kui tugevaks oma aktsenti hinnati, ei häbene küsitluses osalenud eestlased oma aktsenti.

Korrelatsioonianalüüs näitas, et vastajate taustainfost korreleerus antud hinnangutega kõige tugevamalt nende keeletase. Mida kõrgem oli vastajate keeletase, seda positiivsemaid hinnanguid nad küsimustele andsid.

Töö teine osa, mis keskendub norra keelt emakeelena kõnelejate hoiakutele eesti aktsendi suhtes, analüüsis 60 norralase suhtumist eesti aktsenti. Uuriti ka seda, kuidas osalejate taust (vanus, keelteoskus ja kokkupuude erinevate aktsentidega) mõjutab nende hinnanguid aktsendi suhtes. Uurimus sisaldas ka ülesannet, kus osalejatel paluti proovida ära tunda erinevaid aktsente norra keeles. Uurimus viidi läbi interneti vahendusel. Küsitluses osalejatel paluti kõigepealt kuulata 12 erinevat helifaili, mis sisaldasid erineva aktsendiga norra keelt ja valida valikvastuste hulgast iga helifaili jaoks sobivaim aktsent. Teises kuulamisülesandes paluti osalejatel kuulata nelja helifaili ja hinnata iga helifaili juurde kuuluvat viit küsimust. Hindamiseks kasutati Likert-skaalasid, mis olid esitatud kuuepallisüsteemis.

Tulemustest selgus, et norralastele oli küllaltki raske ülesanne tunda ära erinevaid aktsente. Kõige paremini tunti ära rootsi, saksa, islandi ja soome aktsendid. Seevastu oli aga raskusi eesti, leedu, poola, vene ja saami aktsendi äratundmisega. Mis puutub hoiakutesse eesti aktsendi suhtes, olid tulemused küllaltki positiivsed. Selgus aga tõsiasi, et kõrgema norra keele tasemega (C2) kõnelejaid hinnati positiivsemalt kui neid, kellel oli madalam keeletase (A2 ja B1).

Korrelatsioonianalüüs näitas, et osalejate tausta ja kõnelejatele antud hinnangute vahel ei esinenud olulist korrelatsiooni. Küll aga leidis tugev korrelatsioon vastajate hinnangute vahel sellele, kuivõrd emakeelele sarnane kõneleja aktsent tundus ja kõneleja enda hinnangu vahel

oma aktsendi tugevuse kohta, mis tähendab, et kõrgema keeletasemega kõnelejat hinnati kõige emakeelsemaks. Veel ilmnes tugev korrelatsioon näiteks hinnangute vahel “hea norra keel” ja “räägib nagu emakeelt”, mis tähendab et vastajad, kelle hinnangul oli kõneleja hea norra keele oskusega, hindati teda samaaegselt ka kui emakeele kõnelejat.

Töö andis esimese põhjaliku ülevaate hoiakutest eesti aktsendiga norra keele suhtes. Uuringu tulemused näitasid, et Norras elavad eestlased on kogunud peamiselt positiivseid hoiakuid ning suhtuvad ka ise oma aktsenti positiivselt. Ühtlasi selgus, et norralased hindasid lisaks eesti aktsendiga kõnelejate iseloomuomadustele ka nende keeleoskust pigem positiivselt, mis viitab sellele, et positiivne hinnang ühele aspektile soosib positiivset hinnangut ka teisele.

8. KILDER

- Bijvoet, E. (2013). *Språkattityder*. I E. Sundgren (Red.), *Sociolingvistik* (s. 122–157). Liber.
- Bijvoet, E. (2020). *Attityder till spår av andra språk i svenskan—En forskningsöversikt*. (Rapporter från Språkrådet, 15) [Rapport]. Institutet för språk och folkminnen.
<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:sprakochfolkminnen:diva-1784>
- Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment* (CEFR) [PDF-dokument]. Hentet 25. mai 2025 fra <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>
- Derwing, T. M., & Munro, M. J. (2009). Putting accent in its place: Rethinking obstacles to communication. *Language Teaching*, 42(4), 476–490.
<https://doi.org/10.1017/S026144480800551X>
- Dragojevic, M., Giles, H., Beck, A.-C., & Tatum, N. T. (2017). The fluency principle: Why foreign accent strength negatively biases language attitudes. *Communication Monographs*, 84(3), 385–405. <https://doi.org/10.1080/03637751.2017.1322213>
- Dragojevic, M., & Goatley-Soan, S. (2022). The Verbal-Guise Technique. I R. Kircher & L. Zipp (Red.), *Research Methods in Language Attitudes* (1. utg., s. 203–218). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108867788>
- Halonen, M., Huhta, A., Ahola, S., Hirvelä, T., Neittaanmäki, R., Ohranen, S., & Ullakonoja, R. (2020). Ensikielen tunnistamisen merkityksestä suullisen kielitaidon arvioinnissa Yleisissä kielitutkinnoissa. *AFinLAN vuosikirja*, 56–70.
<https://doi.org/10.30661/afinlavk.89453>
- Johnsen, R. V. (2015). *Relativt bra norsk: En sosiolingvistisk studie av ungdommers forståelse av og holdninger til norsk med utenlandsk aksent* [Masteroppgave, Universitetet i Oslo].

- Kassambara, A. (2019). *ggcorrplot: Visualization of a Correlation Matrix using 'ggplot2'* (Version 0.1.4.999) [R package]. <https://github.com/kassambara/ggcorrplot>
- Kirch, E. (2022). *Hører du at jeg er estisk? En kasusstudie av forståelse av og holdninger til norsk med estisk aksent* [Bacheloroppgave, Universitetet i Tartu].
- Kircher, R. (2022). Questionnaires to Elicit Quantitative Data. I R. Kircher & L. Zipp (Red.), *Research Methods in Language Attitudes* (1. utg., s. 129–144). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108867788>
- Kulbrandstad, L. A. (2007). Lærerstuderer og språklig variasjon. En holdningsundersøkelse. *Nordisk Pedagogik*, 357–372.
- Kulbrandstad, L. A. (2011). Liker du dialekt, tåler du aksent. I I. Hjelde, A. Fyhn, & K. Heradstveit (Red.), *Godt no(rs)k? – Om språk og integrering* (s. 72–78). Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. Hentet fra <https://kudos.dfo.no/documents/30370/files/26794.pdf>
- Kulbrandstad, L. A. (2015). Språkholdninger. *NOA Norsk som andrespråk*, 30(1–2), 247–283. Hentet fra <https://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/view/1190/1180>
- Lingit AS. (2015). *NB Tale – taledatabase for norsk* [Speech database]. Språkbanken, Nasjonalbiblioteket. Hentet 13. mars 2025 fra <https://www.nb.no/sprakbanken/ressurskatalog/oai-nb-no-sbr-31/>
- Lippi-Green, R. (2012). *English with an Accent: Language, ideology, and discrimination in the United States* (2. utg.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203348802>
- Loureiro-Rodríguez, V., & Acar, E. F. (2022). The Matched-Guise Technique. I R. Kircher & L. Zipp (Red.), *Research Methods in Language Attitudes* (s. 185–202). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108867788>

- Mæhlum, B. (2008). Normer. I B. Mæhlum, G. Akselberg, U. Røyneland, & H. Sandøy (Red.), *Språkmøte: Innføring i sosiolingvistik*. (s. 89-104). Cappelen Damm Akademisk.
- Mæhlum, B., & Røyneland, U. (2012). *Det norske dialektlandskapet: Innføring i studiet av dialekter*. Cappelen Damm.
- Moyer, A. (2013). *Foreign accent: The phenomenon of non-native speech*. Cambridge University Press.
- Myklestu, K. (2015). *Mer eller mindre norsk: En sosiolingvistisk undersøkelse av unges toleranse for (en utvidet) norsk talemålsvariasjon* [Masteroppgave, Universitetet i Oslo].
- Norrby, C., & Nilsson, J. (2015). Enkät. I S. Boyd & S. Ericsson (Red.), *Sociolingvistik i praktiken* (1. utg., s. 37–56). Studentlitteratur AB.
- Oxfeldt, E. (2017). Gebrokket: Refugees, Trauma, and Poetry in Aasne Linnestå's Morsmål (2012). *Samlaren: Tidskrift för forskning om svensk och annan nordisk litteratur*, 138, 5-22.
- Oxford University Press. (u. å.). Accent, n., II.7.a. I *Oxford English Dictionary*. Hentet 25. mai 2025 fra <https://doi.org/10.1093/OED/5773475405>
- R Core Team (2025). R: A Language and Environment for Statistical Computing [Computer software]. R Foundation for Statistical Computing. <https://www.R-project.org/>
- Røyneland, U. (2008). Fleirspråklegheit. I B. Mæhlum, G. Akselberg, U. Røyneland, & H. Sandøy (Red.), *Språkmøte: Innføring i sosiolingvistik*. (s. 35-46). Cappelen Damm Akademisk.
- Schauberger, P., & Walker, A. (2025). *openxlsx: Read, Write and Edit xlsx Files* (Version 4.2.8) [R package]. <https://github.com/ycphs/openxlsx>

- Seljeli, J. (2024). *Stilisering av utenlandsk aksent: En kritisk diskursanalyse av stilisert utenlandsk aksent som uttrykk for språkholdninger i det norske samfunnet* [Masteroppgave, NTNU]. <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/3150802>
- Spearman, C. (1904). The proof and measurement of association between two things. *The American Journal of Psychology*, 15(1), 72–101. <https://doi.org/10.2307/1412159>
- Statistisk sentralbyrå. (2025). *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*. Hentet 9. mai 2025 fra <https://www.ssb.no/statbank/table/05183/tableViewLayout1/>
- Wickham, H., Averick, M., Bryan, J., Chang, W., McGowan, L. D., François, R., Grolemund, G., Hayes, A., Henry, L., Hester, J., Kuhn, M., Pedersen, T. L., Miller, E., Bache, S. M., Müller, K., Ooms, J., Robinson, D., Seidel, D. P., Spinu, V., Takahashi, K., Vaughan, D., Wilke, C., Woo, K., & Yutani, H. (2019). Welcome to the tidyverse. *Journal of Open Source Software*, 4(43), 1686. <https://doi.org/10.21105/joss.01686>

VEDLEGG 1: SPØRRESKJEMA TIL ESTERE

Bakgrunnsinformasjon

Kjønn

- kvinne
- mann
- annet

Alder

.....

Morsmålet mitt er

- estisk
- russisk
- estisk og russisk
- annet:

Bor du i Norge akkurat nå?

- ja, jeg bor i Norge
- nei, jeg bor ikke lenger i Norge
- jeg pendler mellom Norge og Estland

Hvor lenge har du bodd i Norge / pendlet mellom Norge og Estland?

- mindre enn ett år
- 1-2 år
- 2-5 år
- 5-10 år
- 10+ år

Spørsmål til dem som pendler:

Hvor ofte pendler du mellom Norge og Estland?

- hver uke
- hver måned
- hver annen måned
- et par ganger i året
- sjeldnere enn et par ganger i året

Hvor tilbringer du mer tid, i Estland eller Norge?

- i Estland
- i Norge
- like mye i Norge og i Estland

Hvorfor pendler du?

.....

Hvor bor du i Norge?

- Akershus
- Oslo
- Vestland
- Rogaland
- Trøndelag
- Innlandet
- Agder
- Østfold
- Møre og Romsdal
- Buskerud
- Vestfold
- Nordland
- Telemark
- Troms
- Finnmark

Hvordan har du lært deg norsk?

- norskkurs
- jeg har lært meg selv
- gjennom daglig kommunikasjon
- annet:

På hvilket nivå er dine norskkunnskaper?

- A1:** Forstår og bruker enkle uttrykk og setninger.
- A2:** Forstår vanlige setninger og uttrykk, håndterer daglige samtaler.
- B1:** Forstår hovedtemaene godt, klarer seg fint i hverdagen.
- B2:** Forstår komplekse tekster, kan snakke flytende med nordmenn.
- C1:** Forstår komplekse tekster, uttrykker seg flytende og spontant.
- C2:** Snakker som en innfødt, komfortabel med akademiske tekster.

Talemålet mitt likner mest på

- bokmål
- nynorsk

Estisk aksent på norsk: tenk på din aksent på norsk, og vurder spørsmålene på en skala fra 1 (det mest negative svaret) til 6 (det mest positive svaret).

Hvor komfortabel føler du å snakke norsk?

veldig ukomfortabel 1 2 3 4 5 6 veldig komfortabel

Hvordan vurderer du aksenten din på norsk?

jeg har sterk aksent 1 2 3 4 5 6 jeg snakker uten aksent

Hvor godt forstår nordmenn deg?

det er veldig vanskelig for nordmenn å forstå 1 2 3 4 5 6 det er veldig lett for nordmenn å forstå

Hvilke holdninger har du opplevd til aksenten din?

jeg har opplevd hovedsakelig negative holdninger 1 2 3 4 5 6 jeg har opplevd hovedsakelig positive holdninger

Hvor åpen er du for å motta tilbakemeldinger om aksenten din?

veldig lukket 1 2 3 4 5 6 veldig åpent

Har aksenten påvirket dine muligheter på arbeidsmarkedet eller i karrieren?

har påvirket mye 1 2 3 4 5 6 har ikke påvirket

Har aksenten påvirket kommunikasjonen din med nordmenn?

har påvirket mye 1 2 3 4 5 6 har ikke påvirket

Skammer du deg over aksenten sin?

jeg skammer meg veldig mye 1 2 3 4 5 6 jeg skammer meg ikke

Det er valgfritt å svare på spørsmålene nedenfor, om du har tid, svar gjerne på noen av spørsmålene.

Beskriv hvordan andre har kommentert aksenten din. Hvilken aksent har man foreslått at du har?

.....

Har du opplevd fordommer eller stereotypier knyttet til aksenten din?

.....

Hvis du har noen historier fra ditt liv, som er relatert til aksenten din, del det gjerne her.

.....

Det er frivillig, men om du vil delta videre i undersøkelsen, gjerne legg igjen e-postadressen din slik at jeg kan kontakte deg.

.....

VEDLEGG 2: SPØRRESKJEMA TIL NORDMENN

Bakgrunnsinformasjon

Kjønn

- kvinne
- mann
- annet

Alder

.....

Hvor bor du?

- Akershus
- Oslo
- Vestland
- Rogaland
- Trøndelag
- Innlandet
- Agder
- Østfold
- Møre og Romsdal
- Buskerud
- Vestfold
- Nordland
- Telemark
- Troms
- Finnmark

Morsmålet mitt er

- norsk
- annet:

Hvilket av disse dialektområdene ligger nærmest din dialekt?

- nordnorsk
- trøndersk
- vestnorsk
- østnorsk

Hvilke andre språk kan du og på hvilket nivå? (f.eks. spansk = begynnernivå, fransk = mellomnivå, engelsk = avansert nivå)

.....

Jeg hører norsk med utenlandsk aksent

- hver dag
- ofte
- noen ganger
- sjelden
- aldri

Hvilke norsktalende med et annet morsmål har du hatt mest kontakt med?

.....

Første del: Nå kan du høre på 12 lydklipp der folk med ulike morsmål (deriblant norsk) snakker norsk, og prøve å kjenne igjen morsmålet deres. Hør på lydfilene og velg svaret du tror er det riktige.

12 forskjellige lydklipp med spørsmålet: hva er morsmålet til taleren?

Oppgitte svaralternativene:

- arabisk
- estisk
- finsk
- islandsk
- litauisk
- nederlandsk
- norsk (nordnorsk)
- norsk (trøndersk)
- norsk (østnorsk)
- polsk
- russisk
- samisk
- svensk
- tysk

Andre del: I den andre delen kan du høre på fire forskjellige lydklipp, og svare på spørsmål om personen som snakker. Du kan svare på en skala fra 1 (det mest negative svaret) til 6 (det mest positive svaret).

Hva synes du om hvordan personen snakket norsk?

snakker som utlending 1 2 3 4 5 6 snakker som morsmål

Hvordan vil du karakterisere norsken du hørte?

ikke god norsk 1 2 3 4 5 6 god norsk

Hvordan vil du karakterisere personen du hørte?

ikke hyggelig 1 2 3 4 5 6 hyggelig

Hvordan vil du karakterisere personen du hørte?

ikke selvsikker 1 2 3 4 5 6 selvsikker

Hvordan vil du karakterisere personen du hørte?

ikke intelligent 1 2 3 4 5 6 intelligent

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemise

Mina, Elisabet Kirch,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Er ditt morsmål finsk, islandsk eller nordnorsk? En sosiolingvistisk undersøkelse om holdninger til estisk aksent og aksentpreget norsk,

mille juhendajad on Eva Liina Asu-Garcia ja Adele Vaks,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

/digiallkirjastatud/

Elisabet Kirch

Tartus, 26.05.2025

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud käesoleva magistritöö ise ning toonud korrekselt välja teiste autorite panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli maailma keelte ja kultuuride instituudi skandinavistika osakonna lõputööde juhendist ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elisabet Kirch

Tartus, 26.05.2025

Lõputöö on lubatud kaitsmisele

Eva Liina Asu-Garcia ja Adele Vaks

Tartus, 26.05.2025